

วิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกร
ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

Factors Affecting Farmers' Adoption Process Towards Activity

Implementation of Sufficiency Economy Land Settlement,

Wang Nam Khiao, Nakhon Ratchasima

นางพจนันท์ กองมาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)

ปริญญา

การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

Factors Affecting Farmers' Adoption Process Towards Activity Implementation
of Sufficiency Economy Land Settlement, Wang Nam Khiao, Nakhon Ratchasima

นามผู้วิจัย นางพจนันท์ กองมาก

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสวัตรี ณ ถลาง, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิพัทธ์ จินตนา, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(รองศาสตราจารย์พรรณนภา ศักดิ์สูง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจฉริยะ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

Factors Affecting Farmers' Adoption Process Towards Activity Implementation of Sufficiency
Economy Land Settlement, Wang Nam Khiao, Nakhon Ratchasima

โดย

นางพจนันท์ กองมาก

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)

พ.ศ. 2550

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี ณ ถลาง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิพัทธ์ จินตนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งช่วยชี้แนะแนวทางในการดำเนินการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สุขวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์สันต์ สัจจันทร์ ประธานการสอบ ที่กรุณาช่วยแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องและแนะนำเพื่อเติมเต็มเนื้อหาให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์และทรงคุณค่ายิ่งขึ้น

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.รังสฤษฎ์ กาวิต๊ะ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และขอขอบคุณคณาจารย์สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมทั้งอบรมสั่งสอนให้มีกระบวนการคิดที่เป็นระบบและเชื่อมโยงอย่างบูรณาการ

ขอขอบคุณสมาชิกในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูล รวมทั้งการต้อนรับที่อบอุ่นเป็นกันเอง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. นครราชสีมาที่รับผิดชอบนิคมฯทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในทุกๆด้าน ขอขอบคุณ คุณเพชร อ้วนสอาด ที่มีน้ำใจช่วยเก็บข้อมูลในพื้นที่จนจบกระบวนการ ขอขอบคุณ ผอ.ฉวีวรรณ ภู่อำชัย และพี่ๆน้องๆ สำนักพัฒนาบุคลากร ส.ป.ก.ที่เฝ้ากำลังใจและให้การสนับสนุนมาโดยตลอด และขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ที่สำคัญที่สุดขอขอบพระคุณพ่อกับแม่ที่ให้อภัย และวางรากฐานของชีวิตที่ดีให้โดยเฉพาะรากฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาสู่ความสำเร็จอีกก้าวหนึ่งในวันนี้ คุณค่าอันพึงมีและประโยชน์อันพึงได้จากวิทยานิพนธ์นี้ ขอเป็นส่วนหนึ่งที่จะทดแทนพระคุณพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พจนันท์ กองมาก

พฤษภาคม 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(6)
ประมวลศัพท์	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
ขอบเขตการศึกษา	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ	5
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	13
แนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	17
แผนแก้ไขปัญหาคาความยากจนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	20
นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวคิดในการศึกษา	38
สมมติฐานการวิจัย	39
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
วัสดุอุปกรณ์	41
การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ	41
วิธีการศึกษา	42
สถิติที่ใช้ในการศึกษา	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาและวิจารณ์	49
ผลการศึกษา	49
ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม	49
การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว	54
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรม	
ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว	60
ความสอดคล้องของแนวทางในการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	
กับความต้องการของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว	70
ความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะ	72
ข้อวิจารณ์	74
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	79
สรุปผลการศึกษา	79
ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	80
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	81
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	87
ภาคผนวก ข รายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดิน	
ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวปี 2549	98

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	52
2	การยอมรับรูปแบบกิจกรรม 6 กิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว	55
3	การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว	55
4	ลำดับการยอมรับรูปแบบกิจกรรม	56
5	ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรม ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์	56
6	ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ	57
7	ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	57
8	ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมธนาคารอาหารชุมชน	58
9	ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพร	59
10	ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	59
11	การรับรู้และความเข้าใจนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	61
12	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	62
13	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูล	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ลำดับของการรับรู้จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร	63
15	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	64
16	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	64
17	ลำดับกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	65
18	ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	65
19	ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ	66
20	ลำดับประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ	66
21	ระดับประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ	67
22	ระดับความคิดเห็นการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	68
23	ลำดับความคิดเห็นการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	68
24	ระดับการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	68
25	ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	69
26	ความคิดเห็นด้านความสอดคล้องของแนวทางการจัดตั้งนิคม	71
27	ระดับความคิดเห็นความสอดคล้องของแนวทางในการจัดตั้งนิคม	71

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	บันไดแก๊ง 4 ชั้น เพื่อแก้ปัญหาคความยากจนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	22
2	ที่ตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	27
3	บริเวณพื้นที่ที่จัดที่ดินให้เกษตรกร โดยผู้แบ่งแปลง ปี 2549	29
4	กรอบแนวคิดการศึกษา	38

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ส.ป.ก.	=	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ส.ป.ก.นครราชสีมา	=	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา
คปก.	=	คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
คปจ.นครราชสีมา	=	คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา
คปอ.วังน้ำเขียว	=	คณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอวังน้ำเขียว
นิคมฯ	=	นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

ประมวลศัพท์

การยอมรับ : เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคน ที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับวิทยาการหรือเทคโนโลยีไปจนถึงการยอมรับเทคโนโลยีนั้นอย่างเปิดเผย (ดิเรก ฤกษ์ห่วย, 2524) การยอมรับมี 2 ลักษณะ คือยอมรับแล้วนำไปปฏิบัติตามตลอดไปหรือยอมรับแล้วปฏิบัติตามไปไ้ระยะหนึ่งแล้วหยุดทำ (บุญสม วราเอกศิริ, 2535) การยอมรับความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมหลังจากประเมินค่าแล้วแต่ยังไม่เริ่มนำความรู้ไปใช้ และการยอมรับการปฏิบัติหลังจากได้ทดลองใช้สิ่งเหล่านี้ ต่างถือเป็นกระบวนการยอมรับทั้งสิ้น (Coward, E. และ Klonglan, B.E., 1970)

กระบวนการยอมรับ : เป็นลำดับขั้นตอนสำคัญนับจากบุคคลเป้าหมายเริ่มรับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรมไปจนถึงขั้นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2542) กระบวนการยอมรับแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นรับรู้ ขั้นสนใจ ขั้นไตร่ตรอง ขั้นทดลองทำ และขั้นนำไปปฏิบัติ (Rogers E.M., 1983) การที่บุคคลตัดสินใจยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีขั้นตอนซึ่งต้องใช้เวลาแต่ขั้นตอนของกระบวนการยอมรับการตัดสินใจของคนไม่จำเป็นต้องเป็นแบบแผน ขั้นตอนเรียงลำดับ บางขั้นตอนสามารถกระโดดข้ามไปได้โดยเฉพาะขั้นการทดลองทำนั้นโดยแท้จริงแล้วมีแฝงอยู่ในทุกขั้นตอน (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2532) ในครั้งนี้ได้ศึกษากระบวนการยอมรับตั้งแต่ระดับขั้นรับรู้ ขั้นสนใจ ขั้นไตร่ตรอง จนถึงขั้นทดลองทำ เท่านั้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ : หมายถึงปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สนใจศึกษาเฉพาะปัจจัยลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกันของประชากรในนิคมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โครงการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนิคม ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ส่วนปัจจัยที่มีลักษณะพื้นฐานใกล้เคียงกัน ไม่ได้สนใจศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าทำกินในนิคมฯ คือผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนคนจนไว้กับอำเภอวังน้ำเขียว ในประเภทไม่มีที่ดินทำกินหรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ และเป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อคนต่อปี และเนื่องจากไม่มีที่ทำกินส่วนใหญ่จึงมีอาชีพรับจ้าง ดังนั้นจึงไม่สนใจศึกษาปัจจัย อาชีพหลัก การถือครองที่ดิน และรายได้

นิคมเศรษฐกิจพอเพียง : หมายถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินที่ยังไม่ออกเอกสารสิทธิที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จัดสรรเป็นชุมชนให้ประชาชนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดอพยพครอบครัวเข้าไปตั้งถิ่นฐานเพื่ออยู่อาศัย และประกอบอาชีพ โดยยึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการบูรณาการร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร เพื่อให้สมาชิกในนิคมพึ่งตนเองได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

เกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง : หมายถึงผู้ที่ได้รับคัดเลือกและครอบครัวของผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าอยู่อาศัยและประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ที่ ส.ป.ก.จัดสรรให้ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

รูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง : เป็นรูปแบบการผลิตทางการเกษตรที่กำหนดขึ้นโดยการบูรณาการของแต่ละส่วน ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในนิคม โดยใช้ตลาดเป็นตัวนำการผลิต ซึ่งศึกษาในมุมมองของกระบวนการทั้งระบบ ทั้งในการผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การตลาด การจัดการ และการเชื่อมโยงกันของแต่ละระบบ ได้แก่กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมการปลูกสับปะรด และโครงการธนาคารอาหารชุมชน

กระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง : หมายถึง การที่เกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวได้ผ่านกระบวนการยอมรับจากชั้นการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง และได้เกิดความสนใจ โดยผ่านกระบวนการไตร่ตรองแล้วจึงได้ทดลองทำกิจกรรมรูปแบบต่างๆที่ดำเนินงานในนิคมฯ ซึ่งพิจารณาจากกิจกรรมแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่ สามารถพัฒนาทักษะความชำนาญในการปฏิบัติได้ มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม มีการจัดการผลผลิต การจำหน่ายการตลาดที่ดี มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ : หมายถึงประโยชน์ที่เกษตรกรได้ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ได้แก่ การมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย การมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี สามารถลดรายจ่ายครัวเรือนได้ มี

กิจกรรมที่สามารถทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากส่วนราชการ มีการรวมกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน สมาชิกในนิคมฯ สามารถลด ละ เลิก อบายมุข ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู มีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวผาสุก และสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง : หมายถึงความรู้และความเข้าใจในด้านต่างๆ ทั้งทางทฤษฎี การฝึกทักษะปฏิบัติ แนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง : หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ได้แก่ เข้าร่วมกิจกรรมในแปลงเรียนรู้รวม การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์งานของ นิคมฯ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร : หมายถึงความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าวและการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน สมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน สมาชิกหมู่บ้านอื่นหรือพื้นที่อื่น และจากครูหรือโรงเรียน

การให้บริการของเจ้าหน้าที่ : หมายถึง การดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การให้คำแนะนำด้านข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ การให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ การดูแลและอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอน การติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และความเอาใจใส่ในภาพรวมของเจ้าหน้าที่

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ความยากจนเป็นปัญหาที่คนส่วนใหญ่ของประเทศเผชิญมาเป็นระยะเวลานาน ภาวะความอดอยากและความขาดแคลนส่งผลให้คุณภาพชีวิตตกต่ำและเรื้อรังจนกลายเป็นปัญหาระดับชาติ และถูกจัดให้เป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน การจัดการที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับตัวเลขการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ และการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด โดยขาดการวางฐานที่มั่นคงในช่วงที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาในทุกด้าน ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2548) ผลของความยากจนส่วนหนึ่งมาจากความผิดพลาดของกระบวนการพัฒนาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการพัฒนาในลักษณะทุบฐาน ทั้งฐานทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เมื่อฐานทรุด สังคมก็ยิ่งทรุด ยิ่งอ่อนแอและล้มเหลวพังทลายในที่สุด (ประเวศ วะสี, 2542) เกษตรกรรายย่อย คนยากจน หรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ยิ่งยากจนลง ที่ดินซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต กลับต้องหลุดมือตกไปอยู่ในมือของนายทุน และชนชั้นที่กุมอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง แม้ว่าจะมีหลายหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลเกี่ยวกับการจัดที่ดินและการปรับปรุงสิทธิการถือครองที่ดินเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเกษตรกรรายย่อย คนยากจนซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ แต่ในความเป็นจริงเกษตรกรผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ก็ยังคงเป็นคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในสังคมเช่นเดิมและยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน (สุรพล สงฆ์รักษ์, 2546)

การแก้ไขปัญหาคความยากจน ถือเป็นปัญหาเร่งด่วน และเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งของชาติที่จะต้องจัดให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว เพื่อให้คนยากจนได้รับโอกาสในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความเข้มแข็ง เป็นพลังแผ่นดินที่มีคุณภาพ จึงได้มีนโยบายที่จะแก้ไขและเอาชนะปัญหาคความยากจนอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้เปิดให้มีการขึ้นทะเบียนคนจนทั่วประเทศ มีผู้มาขึ้นทะเบียนประมาณ 8.7 ล้านราย โดยที่ปัญหาคความยากจนเนื่องจากไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยจะอยู่ใน

อันดับต้นๆ หากสามารถจัดปัญหาความยากจนให้หมดสิ้นไปได้ก็จะนำพาสังคมไปสู่ความมั่นคง เข้มแข็ง และยั่งยืน (ศูนย์ประสานสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน, 2548)

สำหรับแผนแก้ไขปัญหาความยากจนในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดรูปแบบการดำเนินงาน รูปแบบหนึ่งคือ การจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีรูปแบบแนวทางดำเนินการในที่ดิน ส.ป.ก. ที่ยังไม่ออกเอกสารสิทธิ คัดเลือกคนที่ขึ้นทะเบียนคนจนและผ่านการทดสอบคุณสมบัติ เข้าสู่กระบวนการพัฒนาทั้งความรู้ด้านอาชีพ ด้านการผลิต การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ การจัดการด้านการตลาด ควบคู่กับการพัฒนาส่งเสริมด้านจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อให้สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และการเข้าถึงโอกาสทางสังคม โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ตามระดับความพร้อมและขีดความสามารถของเกษตรกร รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมในมิติทางสังคมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกในนิคมอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการบูรณาการร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นฐานของความสมดุล พอดี พอเหมาะ พอประมาณ อย่างมีเหตุมีผล ภายใต้อาณัติเศรษฐกิจพอเพียง โดยในปี 2549 ได้ดำเนินการในพื้นที่นำร่องนิคมเศรษฐกิจพอเพียง 11 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา พะเยา เชียงราย เชียงใหม่และปัตตานี ซึ่งในแต่ละนิคมจะมีรูปแบบกิจกรรม การจัดการกระบวนการและการบูรณาการร่วมกันในมิติแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ โดยยึดหลักตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรได้ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม [ส.ป.ก.], 2549)

โครงการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องพิจารณา คือ โครงการและรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในกระบวนการพัฒนานั้นมีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรหรือไม่ ดังนั้นจึงได้ศึกษาการยอมรับรูปแบบกิจกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้เลือกพื้นที่นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ทราบว่ากระบวนการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับเกษตรกรหรือไม่ อย่างไร สามารถจัดปัญหาความยากจนของเกษตรกรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้จริงหรือไม่

การศึกษานี้อาศัยกรอบแนวคิดว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาว่าแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา หรือไม่ อย่างไร

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้เลือกศึกษาในพื้นที่นิคมเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครราชสีมาซึ่งได้ดำเนินการจัดตั้งนิคมบริเวณที่ดินในท้องที่บ้านคลองบง หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียวและบ้านโคกสันติสุข หมู่ 9 ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 3,798 ไร่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 153 ราย ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนคนจนไว้กับอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย หรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเป็นผู้ที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากผู้ปกครองท้องที่ว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมตามหลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง และต้องได้รับการจับสลากจัดลำดับเกษตรกรผู้มีสิทธิ์ให้เข้าโครงการนิคมฯในปี 2549 โดยคณะกรรมการปฏิบัติที่ดินอำเภอวังน้ำเขียว (คปอ. วังน้ำเขียว)

และผ่านการฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแปลงเรียนรู้ 90 วัน รวมทั้งผ่านการอบรมเพื่อพัฒนาและ
เพิ่มศักยภาพของเกษตรกรทั้งทางด้านการประกอบอาชีพและด้านคุณธรรม จริยธรรม จนได้รับการ
จัดแปลงที่ทำกินและที่อยู่อาศัยในนิคมฯ และต้องเข้าทำประโยชน์ในแปลงที่ดินที่ได้รับในปี 2549
โดยศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร คือ เพศ อายุ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
นิคมเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของโครงการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนิคมฯ
ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ โดยใช้ช่วงเวลาในการศึกษา
ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2549-มีนาคม 2550

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการยอมรับของเกษตรกรต่อรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ
2. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวคิดการพัฒนายั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
4. แผนแก้ไขปัญหาคาความยากจนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
5. นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ

การยอมรับเป็นกระบวนการทางจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับและกระบวนการยอมรับไว้ดังนี้

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2542) กล่าวว่ากระบวนการยอมรับ (Adoption process) เป็นลำดับขั้นตอนสำคัญนับจากบุคคลเป้าหมายเริ่มรับทราบเกี่ยวกับนวัตกรรมไปจนถึงขั้นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2531) กล่าวถึงกระบวนการยอมรับ (Adoption process) ว่าการที่บุคคลตัดสินใจยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะต้องมีขั้นตอนซึ่งต้องใช้เวลา แต่ขั้นตอนของกระบวนการยอมรับการตัดสินใจของคนไม่จำเป็นต้องเป็นแบบแผนขั้นตอน เรียงลำดับ บางขั้นตอนสามารถกระโดดข้ามไปได้โดยเฉพาะขั้นการทดลองทำนั้น โดยแท้จริงแล้วมีแฝงอยู่ในทุกขั้นตอน

สุรพล จันทราปิตย์ (2531) ได้ให้ความหมายของกระบวนการยอมรับ (Adoption process) หมายถึง กระบวนการแสดงออกว่า ยอมรับหรือไม่ยอมรับของกลุ่มเป้าหมายในเรื่องที่ได้ทำการส่งเสริม กระบวนการยอมรับมีอยู่ 5 ขั้น ดังนี้

1. ตื่นคน (awareness) เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายได้เริ่มรับทราบว่าได้มีสิ่งใหม่สำหรับพวกเขาเกิดขึ้น แต่ยังไม่มีทราบรายละเอียดที่ชัดเจนในเรื่องนั้นๆ
2. สนใจ (interest) เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจในสิ่งใหม่นั้นๆ และเชื่อว่ามีทางเป็นไปได้ที่พวกเขาจะได้ประโยชน์จากสิ่งนั้นๆ ทำให้กลายเป็นแรงจูงใจและเกิดความต้องการที่จะทราบรายละเอียดเพิ่มขึ้น
3. ประเมิน (evaluation) เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายคิดคำนึงถึงผลดี ผลเสียที่พวกเขาจะได้รับจากการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริม
4. ลองทำ (trial) เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายได้นำกิจกรรมที่ได้ส่งเสริมมาลองปฏิบัติ หลังจากได้ประเมินผลดี ผลเสียแล้ว
5. นำไปใช้ (adoption) เป็นขั้นที่กลุ่มเป้าหมายเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการลองทำ ว่าเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อพวกเขา แต่ในทางกลับกันกลุ่มเป้าหมายอาจปฏิเสธหากเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่เกิดผลประโยชน์

บุญสม วราเอกศิริ (2535) ได้กล่าวถึงการยอมรับของเกษตรกรว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรหลังจากที่ได้รับรู้แนวความคิด ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ใหม่ และได้ยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ ยอมรับแล้วนำไปปฏิบัติตามตลอดไป หรือยอมรับแล้วปฏิบัติตามไปได้ระยะหนึ่งแล้วหยุดทำ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2524) สรุปความหมายของกระบวนการยอมรับว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคน ที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีไปจนถึงการยอมรับเทคโนโลยีนั้นอย่างเปิดเผย

Foster (1973) ให้ความหมายของการยอมรับวิทยาการใหม่ หรือแนวคิดใหม่ว่า หมายถึง การที่ประชาชนเรียนรู้โดยผ่านขั้นตอนของการศึกษา โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะนำมาซึ่งการยอมรับ และการเรียนรู้นั้นจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้มาทดลองปฏิบัติ และเมื่อบุคคลนั้นแน่ใจว่าวิทยาการใหม่นั้นเป็นสิ่งที่ดี สามารถให้ประโยชน์ เขาก็จะนำวิทยาการใหม่นั้นมาใช้

Coward and Klonglan (1970) กล่าวถึงการยอมรับว่า การยอมรับที่เป็นสัญลักษณ์ว่าเป็น การยอมรับทางจิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยอมรับ ดังนั้นการยอมรับความคิดเห็นเกี่ยวกับ นวัตกรรมหลังจากประเมินค่าแล้วแต่ยังไม่เริ่มนำความรู้ไปใช้ และการยอมรับการปฏิบัติหลังจาก ได้ทดลองใช้สิ่งเหล่านี้ ต่างถือเป็นกระบวนการยอมรับทั้งสิ้น

Rogers และ Shoemaker (1971) กล่าวถึงกระบวนการยอมรับว่า เป็นกระบวนการทางจิตใจ ของบุคคล ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเริ่มรู้หรือได้ยินเกี่ยวกับแนวคิดใหม่ แล้วไปสิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจ ยอมรับไปปฏิบัติ การยอมรับของบุคคลจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างไม่ ว่าจะเป็นผู้ที่ทำการเผยแพร่ ลักษณะของเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และลักษณะของผู้รับเอง ขั้นตอนของการยอมรับของบุคคล แต่ละขั้นตอนมีผลต่อการตัดสินใจยอมรับแนวความคิดใหม่ที่ แตกต่างกัน และการที่บุคคลจะรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัตินั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้และการ ตัดสินใจ โดย Rogers (1983) ได้แบ่งกระบวนการยอมรับเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเริ่มรู้หรือรับรู้ (Awareness) เป็นขั้นเริ่มต้นที่บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ใหม่ หรือเรื่องใหม่ แต่เขาตระรายละเอียด คือรู้ว่าเรื่องนี้ทำได้แล้วหรือเกิดขึ้นแล้วแต่เป็นเรื่องใหม่ สำหรับตนเองเพราะไม่เคยได้ยินหรือได้เห็นมาก่อน การรับรู้อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญด้วยการพบ เห็นด้วยตนเองหรือโดยการเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือของเอกชน
2. ขั้นสนใจ (Interest) เป็นขั้นที่บุคคลเมื่อได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดใหม่แล้ว หากเขา สนใจ เขาจะพยายามติดต่อสอบถามผู้รู้ในรายละเอียดและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิดนั้น จุดสำคัญของขั้นนี้คือ หากเขาได้รายละเอียดมาไม่ดีก็อาจทำให้เกิดความล้มเหลวในขั้นต่อไป
3. ขั้นไตร่ตรอง (Evaluation) ขั้นนี้บุคคลจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดใหม่แล้ว คิดเปรียบเทียบกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันว่าถ้ารับเอาแนวคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ดี อย่างไรบ้างในขณะนี้และในอนาคต ควรหรือไม่ที่จะทดลองทำดูก่อน ถ้าเขาไตร่ตรองแล้วหรือ

ประเมินดูแล้วและเห็นว่าจะเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย เขาก็จะตัดสินใจทดลองดูเพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนที่จะนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นทดลองทำ (Trial) ขั้นนี้บุคคลจะทำการทดลองตามแนวความคิดใหม่ โดยทำการทดลองแต่เพียงเล็กน้อยเพื่อดูว่าเข้ากันได้หรือไม่กับสถานการณ์ในปัจจุบันของตน และผลจะออกมาตามที่คาดคิดไว้หรือไม่

5. ขั้นนำไปปฏิบัติ (Adoption) ขั้นนี้มักเกิดขึ้นหลังจากได้มีการลองทำและทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว จึงตัดสินใจยอมรับแนวคิดใหม่ไปปฏิบัติ

จากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดในการยอมรับของเกษตรกร สรุปได้ว่า กระบวนการยอมรับเป็นกระบวนการทางจิตใจของแต่ละบุคคล ที่เริ่มตั้งแต่ได้รับรู้เกี่ยวกับแนวความคิด ประสิทธิภาพ นวัตกรรม วิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่ แล้วไปสิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในการยอมรับและได้ยึดถือปฏิบัติตามนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีนั้นอย่างเปิดเผย กระบวนการของการยอมรับของบุคคล แต่ละขั้นตอนมีผลต่อการตัดสินใจยอมรับแนวความคิดใหม่ที่แตกต่างกัน กระบวนการยอมรับแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มรู้หรือรับรู้ ขั้นสนใจ ขั้นไตร่ตรอง ขั้นทดลองทำ และขั้นนำไปปฏิบัติ โดยที่อาจจะยอมรับแล้วนำไปปฏิบัติตามตลอดไป หรือยอมรับแล้วปฏิบัติตามไปได้ระยะหนึ่งแล้วหยุดทำก็ถือว่าเป็นการยอมรับ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ดังนี้

1. ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสถานการณ์ ได้แก่

1.1 สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตมากกว่ามีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและเร็วกว่าเกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตน้อยกว่า

1.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม มวลชนที่อยู่ในสังคมที่รักษานขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าๆ อย่างเคร่งครัดมากกว่า มีการแบ่งชนชั้นทางสังคมอย่างเห็นได้ชัดกว่า มีค่านิยมและ

ความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการนำการเปลี่ยนแปลงมากกว่า จะมีผลทำให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ช้าลงและน้อยลงด้วย

1.3 สภาพทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถติดต่อกับท้องถิ่นอื่นๆ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่เจริญทางด้านเทคโนโลยีได้มากกว่า หรือเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการผลิตมากกว่า จะมีผลให้เกิดแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เร็วกว่าและมากกว่า

1.4 สมรรถภาพในการทำงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร สถาบันวิจัยและส่งเสริมการเกษตร สถาบันจัดการเกี่ยวกับการตลาด เป็นต้น สถาบันเหล่านี้ถ้ามีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ให้ประโยชน์แก่บุคคล ก็จะทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้เร็วและง่ายขึ้น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

2.1 บุคคลเป้าหมาย (target person) หรือผู้รับการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานของเกษตรกรเอง เป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้แก่

2.1.1 พื้นฐานทางสังคม พบว่าเพศหญิงยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพศชาย ผู้มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่า มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมากกว่าจะยอมรับเร็วกว่าผู้ที่มีสิ่งเหล่านี้น้อยกว่า และบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่นจะยอมรับเร็วที่สุดและช้าลงไปตามลำดับเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น

2.1.2 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่มีกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินมากกว่า การทำกินในเนื้อที่ดินที่มากกว่า การมีทรัพยากรที่จำเป็นในการผลิตมากกว่า ทำให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

2.1.3 พื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของเกษตรกร ความสามารถในการอ่าน ฟัง พูด และเขียน เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

2.2 ปัจจัยที่เนื่องมาจากนวัตกรรม (innovation) หรือเทคโนโลยีที่จะนำไปเปลี่ยนแปลง ได้แก่

2.2.1 ต้นทุนและกำไร เทคโนโลยีที่ลงทุนน้อยที่สุดกำไรมากที่สุด การยอมรับจะสูงกว่าและเร็วกว่า

2.2.2 ความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน คือไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อของบุคคลในชุมชนและเหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนด้วย

2.2.3 ความสามารถปฏิบัติได้และเข้าใจง่าย คือไม่เป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนและไม่มีความยุ่งยากเกินไป

2.2.4 สามารถเห็นได้ว่าปฏิบัติได้ผลมาแล้ว คือเห็นว่าเกิดผลดีมาก่อนก็จะปฏิบัติตามหรือยอมรับได้ง่ายและเร็วกว่า

2.2.5 สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนหรือเป็นเรื่อง ๆ ได้

2.2.6 ใช้เวลาน้อยหรือประหยัดเวลา

2.2.7 เป็นการตัดสินใจของกลุ่ม

ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทั้งหมดนี้ ถ้ามีครบมากที่สุดการยอมรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีจะรับได้เร็วและมากกว่า

2.3 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่จะต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน สร้างความไว้วางใจเป็นที่ยอมรับของเกษตรกร มีความสามารถในการถ่ายทอดและรับข่าวสาร มีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนั้น ๆ และที่สำคัญจะต้องมีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่จะนำไปเปลี่ยนแปลง และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลเป้าหมาย

อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ (2523) กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการยอมรับดีขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับ

1. Innovation ที่ต้องการนำไปเผยแพร่ควรมีลักษณะดังนี้ จึงจะมีอัตราการยอมรับสูงและเร็ว

- 1.1 วิทยาการนั้นต้องมีแนวโน้มว่าดีกว่าของเดิม
- 1.2 วิทยาการนั้นต้องคล้ายคลึงกับของเดิม จะมีความแตกต่างหรือเปลี่ยนแปลงไม่มาก
- 1.3 ควรอยู่ในลักษณะที่ง่าย ๆ ไม่ค่อยยุ่งยากหรือซับซ้อน
- 1.4 สามารถปฏิบัติทดลองได้ หรือสามารถแบ่งมาทดลองได้เป็นบางส่วน
- 1.5 สามารถมองเห็นหรือทำให้เห็นได้

2. Communication channel ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับขั้นตอนและประเภทบุคคล

3. Society ลักษณะทางด้านสังคม เช่น ถ้าเป็นสังคมก้าวหน้าอัตราการยอมรับจะเร็วกว่า

4. Change agent ถ้าเจ้าหน้าที่มีความทุ่มเท ตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง ความสำเร็จก็จะมากขึ้น

โยธิน ศันสนยุทธ (2531) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรม ไว้ดังนี้

- 1. กลัวความล้มเหลว เพราะไม่แน่ใจสิ่งที่รับรู้ ไม่คุ้นเคยกับแนวทาง หรือวิธีการนั้นๆ ไม่มั่นใจกลัวเป็นตัวทำให้เกิดความล้มเหลว
- 2. ความรู้สึกไม่มั่นคง เกิดความไม่มั่นคงในสิ่งที่ต้องทำ อาจเพราะถูกขอร้อง หรือการทำโดยขาดความมั่นใจจึงทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง
- 3. การยึดติดอยู่กับสิ่งเดิม เกิดความรู้สึกต่อต้านสิ่งใหม่ที่จะเข้ามาแทนที่ เพราะยึดติดกับสิ่งเดิมๆ ว่าดีแล้ว กลัวการเปลี่ยนแปลง
- 4. การไม่มีประสบการณ์ในการทำการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่ไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลง ย่อมขาดประสบการณ์ในการยอมรับสิ่งใหม่ๆ

5. การขาดทักษะในการตัดสินใจ กล่าวคือขาดกระบวนการที่จะทำให้การตัดสินใจเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลงเลใจ ไม่กล้า

6. การขาดข้อมูลข่าวสาร เป็นเหตุผลที่สำคัญที่จะอธิบายว่าทำไมบุคคลจึงล้มเหลวที่จะเปลี่ยนแปลง ก็เพราะบุคคลกำลังก้าวสู่ขอบเขตที่ไม่คุ้นเคย ขาดความรู้ ไม่มั่นใจ ลงเล ไม่มั่นคง กลัวสิ่งใหม่ กลัวที่จะศึกษาใหม่ อบรมใหม่ จึงเป็นเหตุให้ปฏิเสธการยอมรับสิ่งใหม่ๆ

จากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับดีขึ้น เร็วขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับ

1. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพทางภูมิศาสตร์ สมรรถภาพในการทำงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง

2. ลักษณะของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดการถือครองที่ดิน การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่

3. นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีที่จะนำไปเปลี่ยนแปลง ต้องมีแนวโน้มที่ดีกว่าของเดิม คล้ายคลึงกับของเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ง่ายไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน ลงทุนน้อยที่สุดกำไรมากที่สุด เหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ใช้เวลาน้อย ทดลองทำได้ สามารถมองเห็นหรือทำให้เห็นได้ และเป็นการตัดสินใจของกลุ่ม

4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

การตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นเพราะกลัวความล้มเหลว ขาดความมั่นใจจึงทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง การยึดติดอยู่กับสิ่งเดิม เกิดความรู้สึกต่อต้านสิ่งใหม่ที่จะเข้ามาแทนที่ การไม่มีประสบการณ์ในการทำการเปลี่ยนแปลง การขาดทักษะในการตัดสินใจ และการขาดข้อมูลข่าวสารที่จะช่วยในการตัดสินใจ

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) ได้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ

หลักการว่าด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น

การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self Immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม (Moral) ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

โดยนัยแห่งความสัมพันธ์ของ 5 ส่วนประกอบในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทุกองค์ประกอบสามารถที่จะแสดงความเชื่อมโยงกันได้ และเป็นกรอบปรัชญาที่สามารถนำมาประยุกต์ในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมดุลที่ยั่งยืนในการกระทำหรือในกิจกรรมใดๆ ทั้งในระดับจุลภาคหรือในระดับมหภาค ตั้งแต่ระดับปัจเจกชน ครัวเรือน ชุมชน ไปจนถึงสังคมส่วนรวมได้เป็นอย่างดี หากมีความเข้าใจในคุณลักษณะและเงื่อนไขที่ได้กล่าวข้างต้น

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541) สรุปว่าเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปัจเจกบุคคล หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างประมาณตนตามอัตภาพ และยึดหลักการพึ่งตนเองใน 5 ด้าน คือ จิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และเศรษฐกิจ ส่วนในระดับสังคม หมายถึง ความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน

ประเวศ วะสี (2542) วิเคราะห์ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกคนรอบรู้ ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่น คนที่ไม่พอเพียงจะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง

6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง หมายถึงวิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ুবวบ เดียวจนเดียวรวยแบบกะทันหัน เดียวตกงานไม่มีกิน ไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประสาทมนุษย์คงจะทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินไป สุขภาพจิตจึงเสีย เครียด เพี้ยนรุนแรง ฆ่าตัวตาย ดิตยา เศรษฐกิจพอเพียงทำให้สุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็จะเกิดความสมดุล คือความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ และเศรษฐกิจศีลธรรม

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2544) ให้แนวคิดที่ว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือวัฒนธรรม เป็นศีลธรรมที่เน้นความไม่ละโมภ มนุษย์แต่ละคนอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาธรรมชาติ และเป้าหมายหลักของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความมั่นคงในปัจจัย 4 และความยั่งยืนของระบบนิเวศน์และวิถีชีวิต นอกจากนี้การผลักดันเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลต้องคิดระดับประเทศและระดับโลก เพราะโลกถูกรอบงำด้วยวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งตรงกันข้ามกับวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2547) ให้ความเห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แท้จริงแล้วมีความหมายที่กว้างขวาง มิใช่จำกัดอยู่เพียงความพอเพียงในการบริโภค แต่หมายถึงความพอดีในการเลือกดำเนินชีวิตในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละบุคคล และสามารถประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตส่วนตัวในครอบครัว ไปจนถึงการกำหนดนโยบายขององค์กร หรือนโยบายของชาติ ไม่ใช่สูตรสำเร็จที่ทุกคนทุกกรณีจะนำไปใช้ในลักษณะเดียวกันหมด แต่เป็นแนวคิดหลักที่จะต้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ของแต่ละคนแต่ละกรณี โดยพิจารณาถึงเหตุปัจจัยสำคัญต่างๆ และคำนึงถึงผลที่จะตามมาอย่างรอบคอบ

อำพล เสนาณรงค์ และ ธันว จิตต์สงวน (2548) ได้สรุปว่าโดยสรุปแล้วปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีฐานะที่เป็นเหตุและผลเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งกันและกันอยู่ในตัว มีความเป็นสากลในแนวความคิด ไม่จำกัดตัวเองอยู่ภายใต้ขอบเขตใดๆ กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ของกระบวนการ – เงื่อนไข – ผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้น กล่าวคือ

กระบวนการ (Process) อันจะนำพาทุกการกระทำหรือกิจกรรมไปสู่ความพอเพียง จะต้องประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

เงื่อนไข (Condition) ที่จะทำให้กระบวนการดังกล่าวบรรลุความสำเร็จแห่งความพอเพียง ด้วยดี ก็จะต้องมีเงื่อนไขกำกับด้านความรู้ คือ ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง อีกทั้งจะต้องมีเงื่อนไขกำกับด้านคุณธรรมว่าด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน มีความเพียร และการใช้สติปัญญาเป็นพื้นฐาน

ผลลัพธ์ (Result) ที่จะเกิดขึ้นเป็นประการสุดท้ายจากการมีกระบวนการดำเนินงานและภายใต้เงื่อนไขกำกับดังกล่าว คือการนำไปสู่การมีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งบรรลุความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548) ได้สรุปว่าแนวทางปฏิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่างๆอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งเป็นแนวทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้นำหลักการและแนวทางในการปฏิบัติ คือ

1. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และมีข้อสมมติว่ามีที่ดินจากการแก้ปัญหาคือความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อบริโภคยังชีพในระดับหนึ่ง และใช้ที่ดินส่วนอื่นๆสนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

2. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่างๆรวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละ

ครอบครัวหรือองค์กรต่างๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือการสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและความสามารถของตนซึ่งจะทำให้ชุมชนโดยรวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้นๆ เกิดความเพียงพอในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (2547) ได้ให้ความเห็นสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ว่าจะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา การแลกเปลี่ยนความรู้เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนาหรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศซึ่งเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชนองค์กร และธุรกิจต่างๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

सरस्वरिणु วงศ์ชะอุ่ม (2544) กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ว่า การพัฒนาประเทศท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก และประเทศไทยยังคงประสบปัญหาความยากจน ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาคุณภาพชีวิต ตลอดจนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางแก้ไขเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือการอัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย เป็นหลักพื้นฐานในการพัฒนาในทุกด้าน และได้กล่าวถึงทิศทางของการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาประเทศให้เข้าสู่สมดุล หรือมีคุณภาพมากขึ้น
2. ดำเนินการเรื่องพื้นฐานหลักที่จะปรับการพัฒนาเข้าสู่สมดุล
3. การพัฒนาเข้าสู่สมดุลเพื่อให้มีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันที่ดี ดำเนินการในทางสายกลาง ไม่หนักไปทางหนึ่งทางใดมากเกินไปจนเสียสมดุล การพัฒนาทุกเรื่องเน้นคุณภาพที่ดี

4. การพัฒนาเข้าสู่สมดุลเพื่อประโยชน์ให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีโอกาสเท่าเทียมกัน เป็นคนที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และมีสุขภาพที่ดี ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง เน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

5. การพัฒนาให้มีความสมดุลจะสอดคล้องและเป็นหลักเดียวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทิศทางในการพัฒนา

सरเสรีญ วงศ์ชะอุ่ม (2544) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพของคน เน้นเรื่องการมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีสุขภาพที่ดี
2. การเน้นความสมดุลและการเชื่อมโยงระหว่างเมืองและชนบท
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. เน้นการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้มากที่สุด

เสรี พงศ์พิศ (2548) ได้กล่าวถึงชุมชนเข้มแข็งว่าควรมี 4 กรอบ เพื่อหาเกณฑ์และตัวชี้วัด ดังนี้

1. ชุมชนเข้มแข็งเพราะเป็นชุมชนเรียนรู้ ชุมชนเหล่านี้ไม่มีวันอ่อนแอ ไม่นั่งรอความช่วยเหลือจากรัฐหรือภายนอก แต่จะชวนช่วยหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ชุมชนใดมีความรู้ มีปัญญาแม้ว่ามีทรัพยากรน้อยก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ มีเงินน้อยก็จะมีมากขึ้น ตรงกันข้าม ชุมชนใดไม่มีความรู้ ไม่มีปัญญา แม้จะมีทรัพยากรมากก็จะหมด แม้มีเงินมากก็จะไม่เหลือและเป็นหนี้สิน

2. ชุมชนเข้มแข็งตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ต้องมีข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ มีเป้าหมายการพึ่งตนเองอย่างมั่นคง ไม่ใช่เชื่อตาม ทำตามคำแนะนำเจ้าหน้าที่ทุกเรื่อง

3. ชุมชนเข้มแข็งจัดการทุนของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทุนไม่ใช่หมายถึงแค่เพียงเงิน แต่หมายถึงทรัพยากร ความรู้ภูมิปัญญา ทุนทางสังคม วัฒนธรรมและอื่นๆ โดยค้นหาทุนเหล่านั้นให้พบให้มากที่สุด เรียนรู้ว่าจะจัดการอย่างไรจึงจะพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง

4. ชุมชนเข้มแข็งมีธรรมาภิบาล มีการจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจ

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2544) ได้กล่าวถึงทิศทางการพัฒนาตามกรอบวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยใช้ปรัชญานำทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดทางสายกลาง รู้จักพอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีคุณภาพ ใน 3 ด้าน

1. สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล พอดี และพึ่งตนเองได้ โดยการสร้างคนดี คนเก่ง มีความรับผิดชอบ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พัฒนาเมืองและชนบทให้มีความน่าอยู่ มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีระบบการเมืองการปกครองที่โปร่งใส และมีความเป็นธรรมในสังคม

2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยพัฒนาคนให้คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ตลอดชีวิต มีเหตุผลและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง มีการเสริมสร้างฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนวัตกรรมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ควบคู่ไปกับการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

3. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่มีการดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม และคุณค่าของสังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน มีการดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน รักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันหลักของสังคม และพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

แผนแก้ไขปัญหาคาความยากจนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2548) ได้จัดทำแผนแก้ไขปัญหาคาความยากจน พ.ศ. 2548-2551 ตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

การแก้ไขปัญหาคาความยากจน ถือเป็นปัญหาเร่งด่วนและสำคัญยิ่งของชาติที่จะต้องแก้ไข และมุ่งมั่นที่จะขจัดให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว เพื่อให้คนยากจนได้รับโอกาสในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความเข้มแข็ง เป็นพลังแผ่นดินที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดศักยภาพและเป็นพลังอำนาจของชาติที่เข้มแข็งให้สัมฤทธิ์ผลในทุกด้านต่อไปอย่างแท้จริง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาคาความยากจนบรรลุจุดประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้ รัฐบาลจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 271/2546 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เรื่องการดำเนินการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาคาความยากจน เพื่อกำหนด

วัตถุประสงค์ มาตรการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมดุล พอดี และพอประมาณ อย่างมีเหตุมีผลภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในระดับโลกต่อไป โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

1. ยึดปรัชญา ‘เศรษฐกิจพอเพียง’ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

2. ใช้แนวทางปฏิบัติการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ ตามรูปแบบการสาธิตที่ อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด โดยปรับให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและวัฒนธรรมของพื้นที่

3. อำเภอเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ ในรูปแบบการรวมนักงานในพื้นที่ มีการบูรณาการและการทำงานเป็นทีมระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ หน่วยงานส่วนกลาง ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมี ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนเป็นจุดเชื่อมโยงในระดับกระทรวง

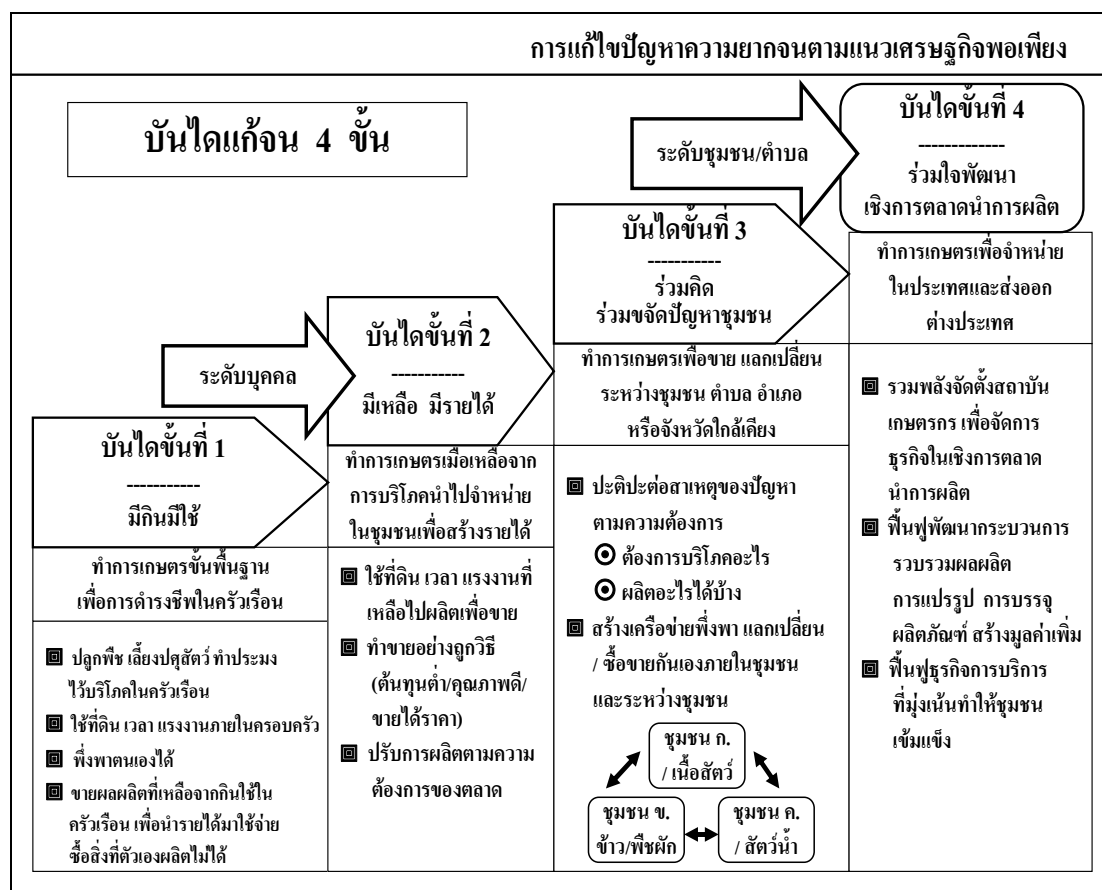
4. เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ (learning process) การฝึกปฏิบัติ (skill practice) การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ควบคู่กับการฟื้นฟูคุณธรรม และใช้การตลาดนำการผลิต (contract farming) โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรรายบุคคลและของชุมชน ตามกระบวนการบันไดเก้าขั้น 4 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 มีกินมีใช้ เป็นการทำการเกษตรขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำรงชีพในครัวเรือน

ขั้นที่ 2 มีเหลือมีรายได้ เป็นการทำการเกษตรเมื่อมีเหลือจากการบริโภค นำไปจำหน่ายในชุมชนเพื่อสร้างรายได้

ขั้นที่ 3 ร่วมคิดร่วมขจัดปัญหาชุมชน ทำการเกษตรเพื่อขายแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัดใกล้เคียง

ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาเชิงตลาดนำการผลิต เป็นการทำการเกษตรเพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ภาพที่ 1 บันไดเก้าขั้น 4 ขั้น เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2548)

แผนบริหารราชการแผ่นดิน 4 ปีได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดความยากจนโดยมีเป้าหมายที่จะแก้ไขความยากจนใน 16,735 หมู่บ้าน และยกระดับรายได้คนยากจน 7.5 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นคนยากจนในภาคเกษตรประมาณ 6 ล้านคน

ผลการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ) พบปัญหาที่มีการลงทะเบียมาก คือ การขาดที่ดินทำกินหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ประมาณ 4.8 ล้านราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ไม่มีที่ดินประมาณ 2.03 ล้านราย และผู้มีที่ดินไม่เพียงพอ 1.64 ล้านราย ซึ่งเป็นเป้าหมายของการแก้ไขปัญหา (รวม 3.67 ล้านราย)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจหลักในการจัดหาที่ดิน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตร การพัฒนาเกษตรกรในด้านความรู้ อาชีพ การจัดการ การแปรรูป การตลาด เพื่อให้ยุทธศาสตร์การจัดความยากจนบรรลุผล โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคความยากจน 2 รูปแบบ คือ การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน และจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงตามวาระการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจน ในการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ ณ จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548

วัตถุประสงค์

1. บูรณาการทรัพยากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน (ทั้งภาครัฐกิจ และองค์กรพัฒนาเอกชน) ภาคประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกร สถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อผสมผสานแนวความคิด ทรัพยากรและเครื่องมือ งบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาคความยากจนของเกษตรกร

2. ผสมผสานการจัดการในด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกษตรกรยากจนรู้จักวิธีการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควบคู่การสนับสนุนการจัดตั้งปัจจัยพื้นฐานการผลิต และการช่วยเหลือด้านการตลาด เช่น การจัดที่ดินให้คนยากจน ปัจจัยพื้นฐานการผลิต ความรู้ ทักษะการประกอบอาชีพ การจัดการด้านแปรรูป การตลาดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียทุกคนตามหลักบูรณาการ

เป้าประสงค์หลัก คือ

- 1) เพื่อแก้ปัญหาคความยากจน
- 2) เพื่อปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานและพัฒนาทรัพยากรบุคคล (เกษตรกร) ให้พึ่งตนเองได้ในระบบเศรษฐกิจพอเพียง และมีศักยภาพที่จะแข่งขันกับต่างประเทศ
- 3) เพื่อใช้ประโยชน์จากที่ดินที่ถูกลดปล่อยให้กร้างว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) เพื่อฟื้นฟูธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

หลักการสำคัญ

การแก้ไขปัญหาความยากจน ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยึดหลักการ 4 ประการสำคัญประกอบด้วย

1. เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ (learning process) เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และปัญญา เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. เน้นการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ (skill practice) เพื่อให้เกษตรกรรู้จักการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และเข้าถึงโอกาสใหม่ ๆ โดยทำกิจกรรมในแปลงในที่ดินที่จัดให้ควบคู่ไปกับการเรียนรู้
3. เน้นการนำที่ดินที่ถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่ามาใช้ประโยชน์ (land reform) ในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรยากจน ควบคู่กับการฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร ให้พึ่งพาช่วยเหลือกันในรูปแบบสหกรณ์ หรือวิสาหกิจชุมชน (business chain) สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อช่วยเหลือด้านการตลาด อันสามารถจะเชื่อมโยงไปสู่รูปแบบการทำการตลาดนำการผลิต (contract farming) กับบริษัทเอกชน

รูปแบบการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2548) ได้กำหนดรูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. จัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินที่ยังไม่ออกเอกสารสิทธิ โดยการจัดที่ดินเพื่อเป็นแปลงเกษตรกรรม และที่อยู่อาศัย จัดสรรเป็นชุมชนให้ประชาชนที่มีคุณสมบัติตามกำหนดอพยพครอบครัวเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย เพื่อประกอบอาชีพ โดยเน้นการรวมกลุ่มสมาชิกตามหลักสหกรณ์เช่าที่ดินแปลงรวมระยะยาวจาก ส.ป.ก. ตลอดจนอาศัยเอกสารสัญญาเช่าดังกล่าวค้ำประกันการกู้ยืมเงิน เพื่อให้สหกรณ์มีทุนมาดำเนินการ โดยเกษตรกรยึดแนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางแก่พสกนิกรชาวไทยเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. จัดรูปแบบการใช้ที่ดินทั้งแปลงอย่างเป็นระบบ

2.1) ทำการผลิตเป็นกลุ่ม (Cluster) เพื่อควบคุมผลผลิตให้ได้มาตรฐาน GAP. (good agricultural practice) และทำ contract farming กับภาคเอกชนอย่างเหมาะสม

2.2) สมาชิกแบ่งงานกันทำตามความถนัด ทั้งการผลิต การแปรรูป บรรจุภัณฑ์ โดยมีการทำเครื่องหมายสัญลักษณ์เฉพาะ (Branding) ของนิคม

2.3) จัดให้มีกิจกรรมในมิติของสังคมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในนิคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ และชุมชน

2.4) บูรณาการกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกรไตรภาคีโดยภาครัฐช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เป็นตัวกลางในการประนอมผลประโยชน์ของเกษตรกรและภาคเอกชน

3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านนิคมเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน เพื่อรองรับการให้บริการเกษตรกรยากจนที่ขึ้นทะเบียน

3.1) สร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องควบคู่กับการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีการพึ่งพาช่วยเหลือกัน ทั้งในด้านการผลิต และการตลาด ผ่านนิคมเศรษฐกิจพอเพียงและสหกรณ์

3.2) ปรับวิธีคิดจากการทำเกษตรรายย่อยเป็นการรวมกลุ่มจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจต่อรองและพัฒนาเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเฉพาะด้าน โดยใช้กระบวนการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในแปลงกิจกรรมที่สมัครใจ

3.3) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรในโครงการให้สามารถเป็นวิทยากรประจำแปลงเกษตรกร เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่ และสร้างความมั่นใจการทำประโยชน์ในที่ดิน

3.4) ขยายผลโดยการเชื่อมโยงกับโครงการต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4. รวมกลุ่มเกษตรกรพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยมีนิคมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหน่วยประสานงานร่วมกับสหกรณ์ สนับสนุนให้สมาชิกที่ผ่านหลักสูตรการเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน และนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำเนินการทั้งด้านการผลิต แปรรูป และการตลาด โดยอาศัยนิคม เป็นศูนย์ประสานงาน ภายใต้พรบ.ปฏิรูปที่ดิน พรบ.วิสาหกิจชุมชน และกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร

ประโยชน์ที่ได้รับ

เป็นการผสมผสานการจัดการบริการประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนคนจนด้านการปฏิรูปที่ดิน และการปฏิรูปการจัดการ ควบคู่กับการบูรณาการทรัพยากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน (ทั้งภาครัฐกิจและองค์กรพัฒนาเอกชน) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเร่งรัดแนวคิดทรัพยากรบุคคล และเครื่องมือ งบประมาณในการแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) มีมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2548 เห็นชอบให้ดำเนินการในพื้นที่นำร่องนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ในปี 2549 จำนวน 11 จังหวัด คือ กาญจนบุรี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา เชียงราย เชียงใหม่ นครราชสีมา ปัตตานี พะเยา ร้อยเอ็ด และศรีสะเกษ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (2548) ร่วมกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (ส.ป.ก.นครราชสีมา) ได้กำหนดและวางแผนการดำเนินงานการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ในปี 2549 ตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ที่ตั้งนิคม

ตั้งอยู่ในที่ดินครอบคลุมพื้นที่บ้านคลองบง หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียวและบ้านโคกสันติสุข หมู่ 9 ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เนื้อที่ 3,798 ไร่ 1 งาน 77 ตารางวา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าภูหลวง(โซนอี) ที่กรมป่าไม้มอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเมื่อปี พ.ศ.2536 โดยที่บริษัทวนาวาสจำกัด

เป็นผู้ทำประโยชน์ตั้งแต่ปี 2533 และบริษัททวนาวาสจำกัด ได้มีหนังสือลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 ถึงปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา แจ้งขอสิทธิการครอบครองที่ดินโดยไม่ขอรับค่าชดเชย โดยขอให้ส.ป.ก. ดำเนินการจัดสรรที่ดิน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมคือ ให้สถานศึกษาเพื่อการเกษตร 35 % ให้สถาบันเกษตรกร 25% ให้แปลงสาธิตการเกษตร 10% ให้สำนักสงฆ์และวัด 10 % ให้เกษตรกรทำประโยชน์ตามที่ ส.ป.ก. เห็นสมควร 20%

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา มีมติครั้งที่ 1/2546 เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2546 เห็นชอบในการจัดสรรการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามข้อเสนอของเจ้าของที่ดินเดิม โดยให้มีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร โดยจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็น 7 ลักษณะ คือ พื้นที่ป่าชุมชน 817 ไร่ พื้นที่ปลูกหญ้า 911 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม และชุมชน 1,349 ไร่ พื้นที่ธรณีสงฆ์ 233 ไร่ พื้นที่ถนนและลำน้ำ 360 ไร่ พื้นที่แหล่งกักเก็บน้ำ 36 ไร่ และพื้นที่ไม่เหมาะแก่การเกษตร 92 ไร่

ภาพที่ 2 ที่ตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (2549)

2. เส้นทางเข้าสู่โครงการ

เส้นทางที่ 1 ถนนลาดยางทางหลวงชนบท น.ม. 3052 แยกจากทางหลวง 304 บริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อ ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร แยกขวาตามถนนลูกรัง ส.ป.ก. หมายเลขทาง N3-B1 ประมาณ 2.5 กิโลเมตร บรรจบถนนลูกรัง ส.ป.ก.หมายเลข น.ม.44902 และเลี้ยวซ้ายไปประมาณ 500 เมตร

เส้นทางที่ 2 ถนนลูกรัง ส.ป.ก. หมายเลข น.ม.44902 แยกจากทางหลวงหมายเลข 304 บริเวณหลัก ก.ม.ที่ 74 ระยะทางประมาณ 9.5 กิโลเมตร

3. สภาพพื้นที่โดยทั่วไป

มีลักษณะเป็นคลื่นลอนเล็กน้อย (Gentle Undulating) จนถึงคลื่นลอนลาดชัน (Upper Undulating) มีแนวลำห้วยและร่องน้ำธรรมชาติกระจายอยู่ทั่วไป บริเวณร่องน้ำสามารถก่อสร้างฝายขนาดเล็ก เพื่อเก็บกักน้ำไว้ได้ พืชส่วนใหญ่จะปลูกอ้อย ข้าวโพด และเลี้ยงสัตว์ เป็นหลัก

4. การจัดที่ดินให้เกษตรกรบริเวณนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

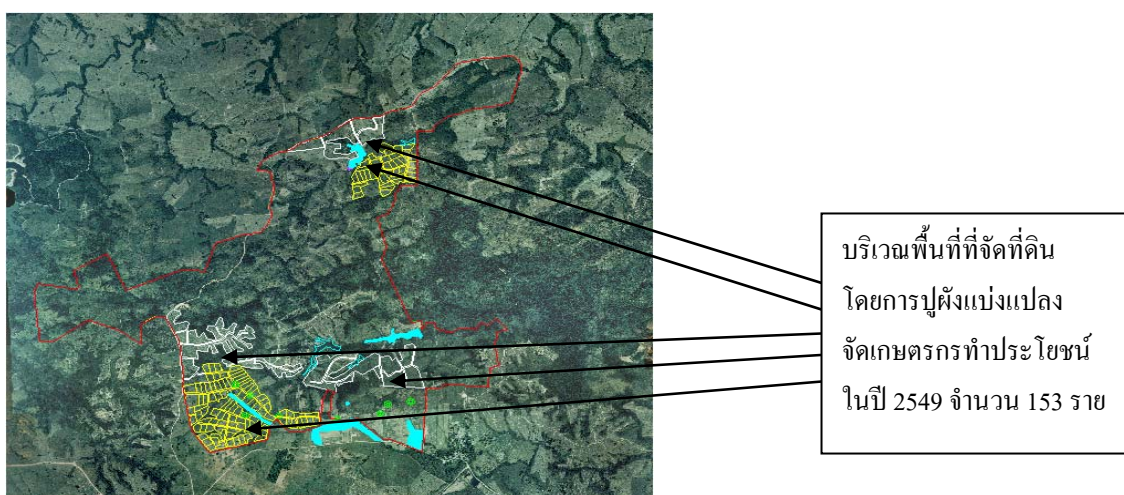
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (คปจ.นครราชสีมา) ในคราวประชุมครั้งที่ 6/2547 วันที่ 27 ตุลาคม 2547 ได้มีมติให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (ส.ป.ก.นครราชสีมา) ดำเนินการจัดที่ดินให้เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ไร้ที่ทำกิน เมื่อปี พ.ศ. 2543 จำนวน 1,067 ราย โดยให้ดำเนินการตามผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอวังน้ำเขียว (คปอ.วังน้ำเขียว) ครั้งที่ 2/2547 เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2547 ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตรับผิดชอบ ตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกร 1,067 ราย อีกครั้ง เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน และจัดที่ดินให้ผู้ที่มีคุณสมบัติโดยวิธีการจับฉลากเรียงลำดับการจัดที่ดินก่อนหลัง

คณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอวังน้ำเขียว ได้ดำเนินการจับฉลากจัดลำดับเกษตรกรผู้มีสิทธิ ในการประชุมครั้งที่ 3/2547 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2547 ได้จำนวน 618 ราย โดยที่ คปจ.นครราชสีมาได้ประกาศผลการคัดเลือก และจัดลำดับเกษตรกร เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2547 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ดำเนินการจัดที่ดินโดยการปูผังแบ่งแปลงในบริเวณ

พื้นที่เหมาะสมใช้ทำการเกษตร แปลงละประมาณ 2 ไร่ 2 งาน ได้จำนวน 230 แปลง รวมเนื้อที่ 690 ไร่ และวางผังที่อยู่อาศัย จำนวน 255 แปลง ๆ ละ 1 งาน รวมเนื้อที่ 63 ไร่ 3 งาน รวมเนื้อที่ที่ปูผัง แบ่งแปลงเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย จำนวน 753 ไร่ 3 งาน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (2549) ได้กำหนดเป้าหมายการจัดที่ดิน ให้แก่เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนคนยากจนอำเภอวังน้ำเขียว ประเภทปัญหาด้านที่ดินทำกิน (สย.1) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติ และได้รับคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จำนวน 500 คน ภายในระยะเวลา 2 ปี โดยในปีงบประมาณ 2549 (1 ตุลาคม 2548–30 กันยายน 2549) มีแผนดำเนินงาน จำนวน 150 ราย และปีงบประมาณ 2550 (1 ตุลาคม 2549–30 กันยายน 2550) มีแผนดำเนินงาน จำนวน 350 ราย ซึ่งจากผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ 2549 ส.ป.ก.นครราชสีมาได้จัดที่ดินให้เกษตรกรจำนวน 153 ราย โดยการพัฒนาตามกระบวนการ ดังนี้

1. การเรียนรู้และฝึกทักษะในแปลงเรียนรู้รวม โดยเริ่มฝึกปฏิบัติ วันที่ 28 มกราคม 2549
2. แปลงเกษตรกรรมรายบุคคล รายละประมาณ 2 ไร่ 2 งาน
3. การอบรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
4. ฝึกทักษะปฏิบัติการปลูกพืชโดยไม่ใช้สารเคมี
5. ฝึกปฏิบัติการปลูกพืชเพื่อใช้ทดแทนพลังงาน
6. ฝึกปฏิบัติการปลูกปาล์มชุมชนเพื่อเป็นธนาคารอาหาร

ภาพที่ 3 แสดงบริเวณพื้นที่ที่จัดที่ดินโดยการปูผังแบ่งแปลงจัดเกษตรกรทำประโยชน์ในปี 2549
ที่มา: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (2549)

5. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน,สาธารณูปโภค

- ประสานงานสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ขอแบบฝายน้ำล้นจุดที่ 4 เพื่อดำเนินการก่อสร้างโดยด่วน

- ซ่อมแซมปรับปรุงพัฒนาระบบน้ำในศูนย์อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ในเขตปฏิรูปที่ดิน (บริเวณที่ตั้งสำนักงานนิคมฯ) ประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำ ถังพักน้ำให้สามารถใช้งานในด้านประปาชุมชนและน้ำเพื่อเกษตรกรรม งบประมาณ 100,000 บาท

- ประสานงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เดินสายไฟเข้าบริเวณนิคมเศรษฐกิจพอเพียง งบประมาณ 200,000 บาท

6. รูปแบบกิจกรรมที่ดำเนินการในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

6.1 กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์ พืชที่ปลูกเป็นพืชผักเมืองหนาว ได้แก่ ไ้ค้เขียว ไ้ค้แดง คอส คะน้าฮ่องกง พริก ผักสลัดต่าง ๆ ผักชี เป็นต้น ดำเนินการในแปลงเรียนรู้รวม เนื้อที่ประมาณ 80 ไร่ ใช้ระยะเวลาการการฝึก 90 วัน เป็นแปลงสาธิตให้การเรียนรู้และฝึกทักษะให้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดสารพิษในรูปแบบการบริหารจัดการครบวงจร ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาด โดยให้ทำงานเป็นกลุ่ม มีการวางแผนการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อฝึกให้เกษตรกรมีทักษะเพื่อสามารถนำไปปฏิบัติในแปลงเกษตรกรรมรายบุคคลของตนเอง สำหรับตลาดรับซื้อผลผลิตผักไร้สารพิษ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงกับสหกรณ์กสิกรรมไร้สารพิษในเขตปฏิรูปที่ดินวังน้ำเขียวจำกัด

6.2. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เป็นกิจกรรมที่อยู่ในแผนส่งเสริมการผลิตซึ่งส่งเสริมและฝึกทักษะให้เกษตรกรปลูกไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว เช่นเบญจมาศ หน้าวัว พญาเสือ ดาวเรือง เป็นต้น โดยเน้นการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมี และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน จัดระบบการวางแผนการผลิต การดูแล และระบบการตลาดให้เกษตรกรยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงได้

6.3. ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสมาชิกรวมกลุ่มกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว สมาชิกกู้เงิน กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในอัตราดอกเบี้ยต่ำร้อยละ 1 บาท/ปี เพื่อเลี้ยงโคเนื้อ โดยมี แปลงหญ้ารวมเนื้อที่ประมาณ 1,226 ไร่ สมาชิกได้ร่วมกันปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ซึ่งได้รับการ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์หญ้าลูซี่ กินีสีม่วง และเมล็ดพันธุ์ถั่วฮามาต้าจากศูนย์วิจัยอาหารสัตว์อำเภอ ปากช่อง สำหรับตลาดรับซื้อโคเนื้อได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงกับบริษัท 505 โภคภัณฑ์ จำกัด

6.4. กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นให้ นักท่องเที่ยวสัมผัสธรรมชาติ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน ได้เยี่ยมชมกิจกรรมต่างๆ ในนิคมฯ และกิจกรรมที่น่าสนใจในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว โดยมีบ้านพักจำนวน 10 หลังพร้อม อาหารเพื่อสุขภาพบริการนักท่องเที่ยวในราคายุติธรรม สมาชิกในนิคมมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะครบวงจรทั้งด้านที่พัก อาหาร การดูแลอำนวยความสะดวก การบริการ เนื้อหาสาระ ความบันเทิง ความประทับใจ ฯลฯ

6.5. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกสับปะรด เป็นกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูธรรมชาติและสภาพ แวดล้อม ได้มีการจัดอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกพืชเพื่อทดแทนพลังงาน โดยส่งเสริมการปลูก สับปะรด จำนวน 20,000 ต้น ดำเนินการในเนื้อที่ 50 ไร่ โดยที่สมาชิกทุกคนมีการแบ่งงานกันเพื่อ บริหารจัดการแปลงปลูกสับปะรดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกและส่วนรวม

6.6. กิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน เป็นกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟูธรรมชาติและ สภาพแวดล้อม ได้มีการจัดอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกป่าชุมชนเพื่อเป็นธนาคารอาหาร โดย สมาชิกได้ร่วมกันปลูกพืชอาหารชุมชนจำนวน 40,000 ต้น ในเนื้อที่ 200 ไร่ ได้แก่ มะขาม สะตอ ป่าไผ่ ผัก คอแล่น จี่เหล็ก และสะเดา ซึ่งสมาชิกจะร่วมมือช่วยกันดูแลรักษาเพื่อให้พืชอาหาร เหล่านี้เติบโตเป็นป่าชุมชนที่จะเป็นธนาคารอาหารของชุมชน และต้องจัดสรรผลประโยชน์และมีการบริหารจัดการร่วมกันเพื่อให้เป็นธนาคารอาหารของชุมชนอย่างยั่งยืน

หน่วยงานที่ประสานความร่วมมือในการดำเนินการ

- จังหวัดนครราชสีมา
- อำเภอวังน้ำเขียว

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา
- สำนักงานประมงจังหวัดนครราชสีมา
- สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครราชสีมา
- ศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาล ภาค 1
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว
- ส่วนราชการอื่นๆ ในอำเภอวังน้ำเขียวและส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- ภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท 505 โภคภัณฑ์ จำกัด บริษัทน้ำตาลวังขนาย จำกัด บริษัทเจียใต้ จำกัด บริษัทกรีนเฟรช อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และสหกรณ์กสิกรรมไร้สารพิษในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอวังน้ำเขียว จำกัด

หลังผ่านกระบวนการตามแผนแก้ไขปัญหาคความยากจนในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในรูปแบบการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง โดยคัดเลือกคนที่ขึ้นทะเบียนคนจนและมีคุณสมบัติตามที่กำหนด เข้าสู่กระบวนการพัฒนาทั้งความรู้ด้านอาชีพ ด้านการผลิต การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ การจัดการด้านการตลาด ควบคู่กับการพัฒนาส่งเสริมด้านจริยธรรมและคุณธรรม เพื่อให้สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และขยายโอกาสทางสังคมรวมถึงการพัฒนากลุ่มอาชีพ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ตามระดับความพร้อมและขีดความสามารถของเกษตรกร รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมในมิติทางสังคมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกในนิคมอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการบูรณาการร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีที่ดินทำกิน มีที่อยู่อาศัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนมีความเข้มแข็งบนพื้นฐานของความสมดุล พอดี พอเหมาะ พอประมาณอย่างมีเหตุมีผล ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรที่ได้ผ่านกระบวนการในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ตามนโยบายของรัฐบาล ให้เกษตรกรได้มีอาชีพที่มั่นคง และสามารถดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้กำหนดตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

1. เกษตรกรมีที่ดินทำกินเพื่อประกอบอาชีพการเกษตร
2. มีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ 4,500 บาท / คน / เดือน
3. มีผลผลิตหลากหลายชนิดอย่างต่อเนื่อง
4. มีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน
5. ผลผลิตมีการประกันราคา
6. ทุกครัวเรือนมีเงินออม
7. มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ด้านสังคม

1. มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง
2. ใช้แรงงานในครัวเรือน หรือในชุมชน
3. มีการรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มกิจกรรมในชุมชน และกิจกรรมเพื่อส่วนรวม
4. สมาชิกในครัวเรือนสามารถ ลด ละ เลิก อบายมุข
5. มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่อง
6. มีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
7. มีเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ใช้สารจากธรรมชาติ ทดแทนการใช้สารเคมี
2. มีวิธีการฟื้นฟูอนุรักษ์ และปรับปรุงบำรุงดิน
3. มีวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและโครงการธนาคารอาหารชุมชน
5. มีกลุ่มเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมและเกษตรอินทรีย์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับของเกษตรกรต่อรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่มีผู้ศึกษาโดยตรงเนื่องจากเป็นโครงการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการในปี 2548 ดังนั้นจึงศึกษางานวิจัยที่มีลักษณะแนวทางการดำเนินงานและรูปแบบกิจกรรมที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ นิคมสร้างตนเอง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับกิจกรรมที่มีการดำเนินการในนิคม เช่น การเลี้ยงโค การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ การยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชน ความต้องการการอบรม และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ดังนี้

ประภา ปราบพินาศ (2531) ศึกษาความต้องการของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระพุทธบาท ในการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตร ในโครงการศูนย์สถิติและฝึกอบรมจังหวัดสระบุรี-ลพบุรี พบว่าสมาชิกนิคมมีความต้องการและยินดีเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการเพราะต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านการเกษตร สำหรับความแตกต่างในเรื่องอายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกนิคม และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ไม่มีผลต่อความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตร

จุไรรัตน์ คมนศุภสวัสดิ์ (2535) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการเลี้ยงโคขุนเป็นอาชีพเสริม และความรู้ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี-ลพบุรี พบว่าสมาชิกนิคมที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มในเรื่องพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงโค แหล่งน้ำ แหล่งเงินทุน แรงงาน และการรวมกลุ่ม สำหรับความรู้พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งผู้ที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

สุภา จันทรพิศาล (2547) ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้องค์กรประชาชนในนิคมสร้างตนเองธารโต จังหวัดยะลา ประสบความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน โดยศึกษาระดับความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มองค์กรประชาชน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มองค์กรที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน พบว่าปัจจัยด้านการได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรสูงสุดทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้กลุ่มองค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากที่สุด สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ

ณรงค์ พลบูรณ์ศรี (2547) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เพื่อการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีการผลิตข้าวอินทรีย์ การวิเคราะห์การยอมรับใช้มาตราประมาณค่า (rating scale) โดยการประยุกต์มาตราประมาณค่าของ Likert โดยให้คะแนนการยอมรับ 3 ระดับ การแปลระดับการยอมรับใช้วิธีการนำค่าเฉลี่ยของการยอมรับของเกษตรกรแต่ละกิจกรรมไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดจากช่วงคะแนนเฉลี่ย

ประเสริฐ แก้วประดับ (2548) ศึกษาการยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชนขนาดใหญ่ของประชาชนตำบลสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดงใหญ่ สถิติที่ใช้ในการพิสูจน์สมมุติฐานได้แก่การวิเคราะห์ถดถอย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชนขนาดใหญ่ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับได้แก่ การใช้ประโยชน์จากป่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน และรายได้ของครัวเรือน

สุริยา คนศิลป์ (2548) ศึกษาวิจัยการยอมรับในการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากการวิจัยพบว่าการยอมรับอยู่ในระดับมาก เกษตรกรมีรายได้มากขึ้นกว่าเดิมและต้นทุนการผลิตลดลง

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการยอมรับนั้น ได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการยอมรับของบุคคล ซึ่งการศึกษารังนี้ จะสนใจศึกษาปัจจัยลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกันของประชากรทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนปัจจัยที่มีลักษณะพื้นฐานใกล้เคียงกัน จะไม่ได้สนใจศึกษา เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าทำกินในนิคมฯ คือผู้ที่ขึ้นทะเบียนคนจนไว้กับอำเภอวังน้ำเขียว ในประเภทไม่มีที่ดินทำกินหรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ และเป็นผู้ยากจนมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ดังนั้นจึงไม่สนใจศึกษาปัจจัย อาชีพหลัก การถือครองที่ดิน รายได้ ส่วนปัจจัยที่สนใจศึกษาได้แก่

เพศ

เพศเป็นความแตกต่างกันโดยธรรมชาติของบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยอมรับที่แตกต่างกัน ซึ่งดิเรก ฤกษ์หรรษา (2527) พบว่าเกษตรกรเพศหญิงจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าเพศชาย

ในขณะที่จารึก ชุกติศกุน (2524) ได้ศึกษาพฤติกรรมของการยอมรับนวัตกรรมของนักศึกษาครู พบว่าเพศเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดการยอมรับที่แตกต่างกัน

อายุ

อายุเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการยอมรับของบุคคล ซึ่งดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในวัยรุ่นจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วที่สุด และช้าลงไปตามลำดับเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับบุญสม วราเอกศิริ (2535) ซึ่งได้สรุปว่าอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับโดยคนหนุ่มสาวมักจะกล้าเสี่ยงเชื่อคำแนะนำได้มากกว่าผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของประดิษฐ์ คนยัง (2528) ซึ่งได้ศึกษาการทำขำนาปรังของเกษตรกรบ้านกุดถั่ว ตำบลคอนมดแดง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าตัวแปรอายุมีผลต่อการยอมรับ โดยที่เกษตรกรที่มีอายุน้อยจะไม่ยอมรับการทำนาปรังเหมือนเกษตรกรที่มีอายุน้อย

การศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการยอมรับของบุคคล เพราะการศึกษาในแต่ละระดับและแต่ละช่วงจะช่วยสร้างความคิดความเข้าใจและการยอมรับของแต่ละบุคคลที่ระดับแตกต่างกันออกไป ซึ่งดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) พบว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่สูงกว่าจะยอมรับเร็วกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า เช่นเดียวกับผลการศึกษาของสาคร ชินวงศ์ (2545) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้มันสำปะหลังเป็นอาหารโคของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ค้นคว้าและพัฒนาวิชาการอาหารสัตว์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการศึกษาของประเสริฐ แก้วประดับ (2548) พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชนคงใหญ่ ของประชาชนตำบลสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ และจากผลการศึกษาของบุรณี ศุภศิลป์ (2547) พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับระดับความคาดหวังของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับ

ผลการศึกษาของกริณี โกมลศิริ (2531) ซึ่งพบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้ปุ๋ยหมักของเกษตรกรในอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี และจากผลการศึกษาของณัฐกฤต พิทักษ์ (2547) ยังพบว่าความรู้ความเข้าใจเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดหนอนกออ้อยโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรชาวไร่อ้อย จังหวัดนครสวรรค์

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ประเสริฐ แก้วประดับ (2548) ได้ศึกษาการยอมรับกฎระเบียบข้อบังคับป่าชุมชนคงใหญ่ของชุมชนสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อการยอมรับกฎระเบียบข้อบังคับป่าชุมชนคงใหญ่ ของชุมชนสร้างถ่อน้อย เช่นเดียวกับผลการศึกษาของชัยยุทธ คุณชมภู (2542) เรื่องการยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรีของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่รอบอุทยานแห่งชาติกุยบุรี และจากผลการของณัฐกฤต พิทักษ์ (2547) พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดหนอนกออ้อยโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรชาวไร่อ้อย จังหวัดนครสวรรค์

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

บุญสม วราเอกศิริ (2535) สรุปว่าการจัดกลุ่มกิจกรรมและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ และจากผลการศึกษาของประเสริฐ แก้วประดับ (2548) พบว่าปัจจัยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชนคงใหญ่ของประชาชนตำบลสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ได้กล่าวว่า การยอมรับเทคนิคหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เมื่อนำไปใช้แล้วจะเกิดผลประโยชน์มากน้อยแค่ไหน ถ้ามากการยอมรับก็จะมาก และจากผลการศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้องค์กรประชาชนในนิคมสร้างตนเองธารโต จังหวัดยะลา ของสุภา จันทร์พิศาล (2547) พบว่าปัจจัยด้านการได้รับผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จ

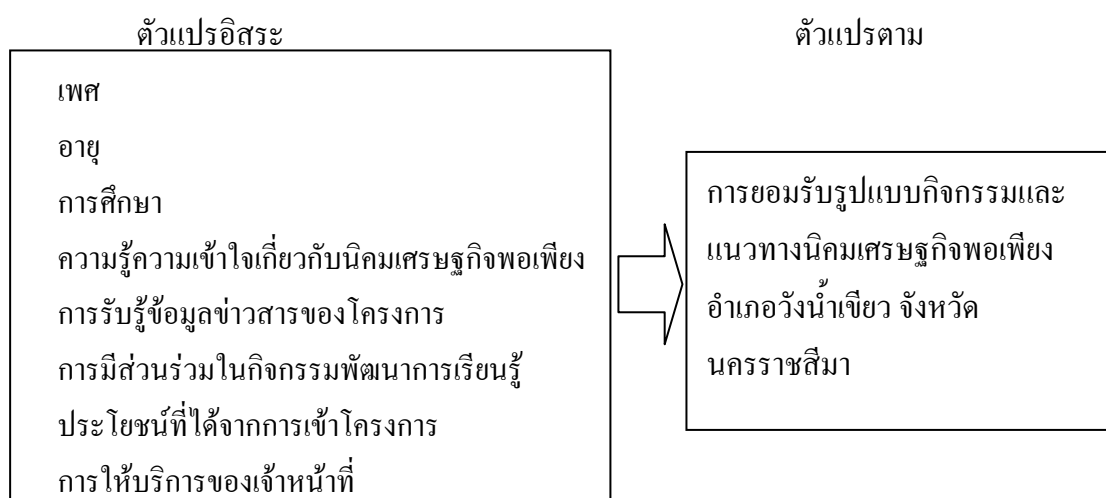
ในการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประเสริฐ แก้วประดับ (2548) พบว่าการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชนคงใหญ่ ของประชาชนตำบลสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ

การให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ (2523) กล่าวว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการยอมรับดีขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับ Change agent ความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ ถ้าเจ้าหน้าที่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง ความสำเร็จก็จะมีมากขึ้น ส่วนดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ได้กล่าวว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ และบุญสม วราเอกศิริ (2535) กล่าวว่าหากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการเขียนเขียนเกษตรกรบ่อยครั้งการยอมรับก็จะสูงขึ้น

จากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ซึ่งผู้ศึกษาได้สนใจศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 4

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการศึกษา สามารถตั้งสมมติฐานการในการวิจัยได้ว่า เพศ อายุ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนิคมฯ ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้จากการเข้าโครงการ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรต่อรูปแบบกิจกรรม และแนวทางการดำเนินงานของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และได้รับการคัดเลือกให้เข้าโครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในปี 2549 จำนวน 153 ครอบครัวๆละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 153 ราย โดยต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. จันทะเบียนคนจนไว้กับอำเภอวังน้ำเขียว ในประเด็นปัญหาไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การประกอบอาชีพ (สย.1)
2. ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากผู้ปกครองท้องที่ว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามหลักเกณฑ์
3. คณะอนุกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอวังน้ำเขียว (คปอ.วังน้ำเขียว) ได้จับฉลากจัดลำดับเกษตรกรผู้มีสิทธิได้รับการจัดที่ดินในนิคม ในการประชุมครั้งที่ 3/2547 วันที่ 12 พฤศจิกายน 2547
4. เป็นเกษตรกรที่ได้รับการจับฉลากและจัดลำดับให้เข้าโครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ในปี 2549
5. ผ่านการฝึกทักษะการปฏิบัติงานในแปลงเรียนรู้ และผ่านการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมความพร้อมของเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนา
6. เป็นครอบครัวที่ได้รับการจัดแปลงที่ทำกินและที่อยู่อาศัยและได้เข้าทำประโยชน์ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ในปี 2549

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

เป็นบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ในแปลงที่ดินและอยู่อาศัยในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวในปี 2549 จากจำนวน 153 ครอบครัว ๆ ละ 1 ราย จำนวน 153 ราย

วัสดุอุปกรณ์

1. แผนที่การผังแบ่งแปลงนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา
2. เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา เครื่องพิมพ์ และโปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล
3. เครื่องบันทึกเสียง
4. กล้องถ่ายรูป
5. อุปกรณ์เครื่องเขียนที่จำเป็น
6. แบบสัมภาษณ์
7. แนวคำถามการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการพิจารณาการที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. กำหนดแนวคำถามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) โดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาแบบสัมภาษณ์
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ตามหลักวิชาการ และนำเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (tryout) กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จำนวน 15 ชุด เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความยากง่าย ความเข้าใจในภาษาที่ใช้ ความต่อเนื่องและความสอดคล้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ก่อนใช้เก็บข้อมูลจริง จากนั้นนำข้อมูลที่จัดเก็บได้มาวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.93 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มเป้าหมายจริงได้

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการประเมินชุมชนโดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ให้ข้อมูลหลัก การใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาเอกสาร สื่อพิมพ์ทางวิชาการ ข้อมูลรายงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์ประสานสนับสนุนการต่อสู้และเอาชนะปัญหาความยากจน และหน่วยงานราชการในพื้นที่

2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับของเกษตรกรต่อรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการศึกษา 2 รูปแบบ คือ

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เอกสารวิชาการ เอกสารเผยแพร่ รายงานต่างๆที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลจากอำเภอน้ำเขียว และข้อมูลจากการสังเกตการณ์โดยตรงจากเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย และการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ส.ป.ก. ที่รับผิดชอบการดำเนินงานนิคมฯ และเจ้าหน้าที่

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินการในพื้นที่ เพื่อทราบข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคม และพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา โดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งใช้แนวคำถาม ดังนี้

2.1.1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภาพรวมทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งข้อมูลพื้นฐานชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกและจำนวนแรงงานในครัวเรือน การถือครองที่ดิน อาชีพหลัก ภาวะหนี้สิน แหล่งรายได้ รายจ่าย และข้อมูลพื้นฐานทั่วไปก่อนเข้าร่วมโครงการ

2.1.2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ข้อมูล การมีส่วนร่วมและการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมาย

2.1.3. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคม และความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย

2.1.4. ข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.2. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ขึ้นทะเบียนคนยากจนประเภทที่ดินทำกิน (ส.ย.1) อำเภอวังน้ำเขียว และผ่านกระบวนการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่นิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ในปี 2549 จำนวน 153 ครัวเรือน ละ 1 ราย จำนวน 153 ราย ซึ่งรายละเอียดแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ มีทั้งแบบเลือกตอบและกรอกข้อมูลลงในช่องว่างของแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคำถามปลายปิดซึ่งมีคำถามจำนวน 10 ข้อ มีทั้งคำถามเชิงบวกและคำถามเชิงลบ คำถามเชิงบวกมี 6 ข้อ คือข้อที่ 1, 3, 4, 5, 6, และ 9 ส่วนคำถามเชิงลบมี 4 ข้อ คือข้อที่ 2, 7, 8, และ 10 (ภาคผนวก ค) โดยให้เลือกตอบเป็น 2 ทางเลือก คือ รู้/ใช่ และไม่รู้/ไม่ใช่ คะแนนเต็ม 10 คะแนน กำหนดคะแนนโดยข้อที่มีความหมายเชิงบวก ได้ 1 คะแนน กับการตอบ รู้/ใช่ และได้ 0 คะแนน กับการตอบไม่รู้/ไม่ใช่

ส่วนข้อที่มีความหมายเชิงลบ ได้ 0 คะแนน กับการตอบรู้/ใช่ และได้ 1 คะแนน กับการตอบไม่รู้/ไม่ใช่

แบ่งเกณฑ์ของระดับความรู้ความเข้าใจ ตามบุญเรียง ขจรศิลป์ (2539) เป็น 3 ระดับ คือ

- 4 คะแนน และต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้และความเข้าใจในระดับต่ำ
- 5-7 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้และความเข้าใจในระดับปานกลาง
- 8 คะแนน ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้และความเข้าใจในระดับสูง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เป็นคำถามแบบมาตราบอกการประมาณค่าของไลเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แยกตามปัจจัยคือการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีคำถามจำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน ส่วนปัจจัยด้านประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง มีคำถามจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน กำหนดระดับคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน กับการตอบมากที่สุด
- 4 คะแนน กับการตอบมาก
- 3 คะแนน กับการตอบปานกลาง
- 2 คะแนน กับการตอบน้อย
- 1 คะแนน กับการตอบน้อยที่สุด

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อยอมรับกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาจากความกว้างของอันตรภาคชั้น (interval) ซึ่งกำหนดจากคะแนนที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ตามบุญเรียง ขจรศิลป์ (2539) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

โดยปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีคำถาม 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีเกณฑ์ ดังนี้

14 คะแนนและต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับในระดับต่ำ

15-22 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับในระดับปานกลาง

23 คะแนนและสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับในระดับสูง

สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งใช้คำถามจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน มีเกณฑ์ดังนี้

24 คะแนน และต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับในระดับต่ำ

25-37 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับในระดับปานกลาง

38 คะแนน และสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับในระดับสูง

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคำถามแบบมาตรบอการประมาณค่าของไลเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีคำถาม 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน แยกตามกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพร และกิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน กำหนดระดับคะแนน ดังนี้

5 คะแนน กับการตอบมากที่สุด

4 คะแนน กับการตอบมาก

3 คะแนน กับการตอบปานกลาง

2 คะแนน กับการตอบน้อย

1 คะแนน กับการตอบน้อยที่สุด

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับการยอมรับกิจกรรม พิจารณาจากความกว้างของอันตรภาคชั้น (interval) ซึ่งกำหนดจากคะแนนที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ตามบุญเรียง ขจรศิลป์ (2539) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

โดยมีเกณฑ์ 14 คะแนน และต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับกิจกรรมในระดับต่ำ
 15-22 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับกิจกรรมในระดับปานกลาง
 23 คะแนน และสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับกิจกรรมในระดับสูง

สำหรับภาพรวมการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
 อำเภอวังน้ำเขียว โดยกำหนดระดับคะแนนที่ได้จากการนำผลคะแนนของแต่ละกิจกรรม ทั้ง 6
 กิจกรรม มารวมกัน แล้วจัดกลุ่มพิจารณาจากความกว้างของอันตรภาคชั้น (interval) ตามบุญเรียง
 ขจรศิลป์ (2539) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

โดยใช้เกณฑ์การยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ
 วังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

84 คะแนน และต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับกิจกรรมในระดับต่ำ
 85-133 คะแนน หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับกิจกรรมในระดับปานกลาง
 134 คะแนน และสูงกว่า หมายถึง กลุ่มที่มีการยอมรับกิจกรรมในระดับสูง

สำหรับการยอมรับรูปแบบกิจกรรมซึ่งเกษตรกรได้ผ่านกระบวนการถึงขั้นตอนทดลองทำ
 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์ลำดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูล ลำดับ
 ของประโยชน์ที่ได้จากเข้าร่วมโครงการ และลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลให้บริการของ
 เจ้าหน้าที่ จะใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมแต่ละ
 กิจกรรม แล้วนำมาเรียงลำดับโดยค่าเฉลี่ยคะแนนที่สูงกว่าแสดงถึงการยอมรับของเกษตรกรใน
 กิจกรรมนั้นๆ มากกว่า ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของแนวทางการดำเนินงานโดยการ
 จัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงกับความต้องการของเกษตรกร เป็นคำถามแบบมาตราบอกการประมาณ
 ค่าของไลเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีคำถาม
 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน กำหนดระดับคะแนน ดังนี้

5 คะแนน	กับการตอบมากที่สุด
4 คะแนน	กับการตอบมาก
3 คะแนน	กับการตอบปานกลาง
2 คะแนน	กับการตอบน้อย
1 คะแนน	กับการตอบน้อยที่สุด

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานโดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว พิจารณาจากความกว้างของอันตรภาคชั้น (interval) ซึ่งกำหนดจากคะแนนที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ตามบุญเรียง ขจรศิลป์ (2539) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนรวมสูงสุด} - \text{คะแนนรวมต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

โดยมีเกณฑ์

- 14 คะแนน และต่ำกว่า หมายถึง กลุ่มมีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องระดับต่ำ
- 15-22 คะแนน หมายถึง กลุ่มมีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องระดับปานกลาง
- 23 คะแนน และสูงกว่า หมายถึง กลุ่มมีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องระดับสูง

ตอนที่ 6 ข้อมูลความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินงานในนิคมฯ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแต่ละหัวข้อจะแยกเป็น 4 ประเด็น คือ ด้านที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ด้านระบบการจัดการนิคมฯ ด้านการพัฒนานิคมฯ และด้านการแก้ไขปัญหาเกษตรกร โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการพูดคุยและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานนิคมเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ตลอดจนความคาดหวัง และข้อเสนอแนะ ที่ต้องการให้การดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงเกิดประโยชน์กับเกษตรกรสูงสุด ให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้อย่างมั่นคงและสามารถพึ่งตัวเองได้อย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. สถิติเชิงพรรณนา สำหรับข้อมูล ด้านเศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะจงในรูปสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุดต่ำสุด และอธิบายตามตารางสรุปผลการวิเคราะห์

2. สถิติเชิงอนุมาน สำหรับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ และการทดสอบสมมติฐานตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าไคสแคว์ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

บทที่ 4

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินให้เข้าทำประโยชน์ในแปลงที่ดินและเข้าอยู่อาศัยในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวในปี 2549 ซึ่งมีจำนวน 153 ครอบครัว ๆ ละ 1 ราย รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวน 153 ราย เป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนคนจนประเภทไร้ที่ดินทำกินไว้กับอำเภอวังน้ำเขียว ซึ่งเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลไทยสามัคคี ตำบลวังน้ำเขียว ตำบลวังหมี ตำบลอุดมทรัพย์ และตำบลละเรียง ร้อยละ 43 , 29, 15, 12, และ ร้อยละ 1 ตามลำดับ ซึ่งได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภอวังน้ำเขียว ระหว่าง 5 - 55 ปี ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 30 ปี ภูมิลำเนาเดิมส่วนใหญ่ร้อยละ 86 เป็นผู้ที่อพยพมาจากอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา อีกร้อยละ 14 มาจากจังหวัดอื่นๆ . เช่น บุรีรัมย์ ขอนแก่น ชัยภูมิ หนองคาย นครพนม อุบลราชธานี มหาสารคาม ปราจีนบุรี พิจิตร เพชรบูรณ์ สระบุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานี สรรพรายละเอียดข้อมูลทั่วไป ดังนี้

เพศ

กลุ่มประชากรที่มีรายชื่อเป็นเจ้าของแปลงที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวในปี 2549 จำนวนทั้งสิ้น 153 ราย นั้นเป็นเพศชายร้อยละ 60.8 และเพศหญิงร้อยละ 39.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 153 คนนั้น เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.2 เพศหญิง ร้อยละ 43.8 โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีรายชื่อเป็นเจ้าของแปลงที่ดิน 121 คนคิดเป็นร้อยละ 79.1 และเป็นบุคคลในครอบครัวคือสามีหรือภรรยา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทในกิจกรรมแปลงเกษตรกรรมร่วมกัน ร้อยละ 20.9

อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์มีอายุต่ำสุด 26 ปี สูงสุด 70 ปี ประมาณร้อยละ 61.5 จะอยู่ในช่วงที่เป็นวัยแรงงาน คือ กลุ่มตั้งแต่ 26-50 ปี และอยู่ในช่วงวัยสูงอายุ คือช่วง 51 – 60 ปี และมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 24.2 และ 14.4 ตามลำดับ

การศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 67.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนอีกร้อยละ 19.6 จบสูงกว่าชั้นประถมศึกษา และร้อยละ 13.1 ไม่ได้เรียนหนังสือ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 13 คน ส่วนใหญ่มีสมาชิกต่อครัวเรือน 4-5 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกไม่เกิน 3 คน ร้อยละ 33.3 กลุ่มที่มีสมาชิก 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 กลุ่มที่มีสมาชิก 6-7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และกลุ่มที่มีสมาชิก 8 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.9

จำนวนแรงงานในครัวเรือน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน ต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน ส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน 2-3 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนแรงงาน 1-2 คน ร้อยละ 58.8 กลุ่มที่มีจำนวนแรงงาน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และกลุ่มที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 4 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.2

การถือครองที่ดิน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 92.2 ไม่มีที่ดินทำกิน ส่วนอีกร้อยละ 7.8 มีที่ทำกินแต่มีเพียงแปลงขนาดเล็กประมาณ 2 งาน-2 ไร่ ซึ่งไม่พอเพียงในการประกอบอาชีพ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.3 ที่เช่าที่ดินทำกิน เพื่อปลูกผัก ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ โดยแปลงที่เช่ามีขนาด 1-6 ไร่ สำหรับที่อยู่อาศัยนั้น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57.5 มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง และร้อยละ 42.5 ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่อยู่อาศัย

อาชีพหลักก่อนเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพหลักก่อนเข้าร่วมโครงการคืออาชีพรับจ้างถึงร้อยละ 86.9 และอีกร้อยละ 9.2 และ 3.9 มีอาชีพหลักทำการเกษตรและค้าขาย ตามลำดับ สำหรับการรับจ้างนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.1 เป็นการรับจ้างภาคการเกษตร เช่น รับจ้างปลูกมัน ปลูกข้าวโพด ทำร่นมัน ทำร่นข้าวโพด ขุดมันสำปะหลัง เก็บข้าวโพด และรับจ้างเลี้ยงวัว เป็นต้น ส่วนอีกร้อยละ 3.9 รับจ้างนอกภาคการเกษตร เช่น รับจ้างก่อสร้าง ทำงานโรงงาน และรับจ้างทั่วไป เป็นต้น

อาชีพรองก่อนเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34 มีอาชีพรอง ซึ่งเป็นอาชีพรองด้านการทำการเกษตร ร้อยละ 81.6 เช่น ปลูกผัก ปลูกไม้ดอก ทำสวน และมีอาชีพรับจ้างภาคการเกษตร และค้าขายเป็นอาชีพรองร้อยละ 9.2 เท่ากัน

รายได้ก่อนเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 60.1 มีรายได้ต่อครัวเรือน ต่ำกว่า 50,000 บาท /ปี และมีรายได้อยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท ประมาณร้อยละ 32.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 7.2 โดยกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 54,142 บาท/ปี เป็นรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 6,457 บาท และเป็นรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 47,685 บาท/ปี แต่เมื่อคิดเฉลี่ยรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 91.2 มีรายได้สุทธิต่ำกว่า 20,000 บาท

รายจ่ายก่อนเข้าเป็นสมาชิกนิคมฯ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.2 มีรายจ่ายต่อครัวเรือน ต่ำกว่า 50,000 บาท /ปี และมีรายจ่ายอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท ประมาณร้อยละ 37.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายสูงกว่า 100,000 บาท ขึ้นไป มีร้อยละ 5.9 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อครัวเรือน 53,901 บาท /ปี เป็นรายจ่ายเพื่อการประกอบอาชีพเฉลี่ย 5,724 บาท และเป็นรายจ่ายประจำวันเฉลี่ย 48,177 บาท/ปี

ภาวะหนี้สิน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 85.0 มีหนี้สิน โดยกู้จากกองทุนหมู่บ้าน กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
นายทุน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 47.7, 30.0, 13.8 และ 8.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

(n=153)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	86	56.2
	หญิง	67	43.8
อายุ	26 – 40 ปี	46	30.0
	41 – 50 ปี	48	31.4
	51 – 60 ปี	37	24.2
	61 ปี ขึ้นไป	22	14.4
การศึกษา	ไม่ได้เรียน	20	13.1
	ประถมศึกษา	103	67.3
	สูงกว่าประถมศึกษา	30	19.6
ภูมิลำเนา	ตำบลไทยสามัคคี	65	42.5
	ตำบลวังน้ำเขียว	49	32.0
	ตำบลวังหมี	21	13.7
	ตำบลอุดมทรัพย์	16	10.5
	ตำบลระเริง	2	1.3
สมาชิกต่อครัวเรือน	1-3 คน	51	33.3
	4-5 คน	60	39.2
	6-7 คน	30	19.6
	8 คนขึ้นไป	12	7.9

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=153)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
แรงงานต่อครัวเรือน	1-2 คน	90	58.8
	3-4 คน	49	32.0
	มากกว่า 4 คน	14	9.2
การถือครองที่ดิน			
ที่อยู่อาศัย	- มี	88	57.5
	- ไม่มี	65	42.5
ที่ทำกิน	- มี	12	7.8
	- ไม่มี	141	92.2
อาชีพหลัก	รับจ้าง	133	86.9
	การเกษตร	14	9.2
	ค้าขาย	6	3.9
อาชีพรอง	การเกษตร	125	81.6
	รับจ้าง	14	9.2
	ค้าขาย	14	9.2
รายได้	น้อยกว่า 50,001 บาท	92	60.1
	50,001-100,000 บาท	50	32.7
	100,001 บาท ขึ้นไป	11	7.2
แหล่งรายได้จากการรับจ้าง			
รับจ้างภาคการเกษตร		147	96.1
รับจ้างนอกภาคการเกษตร		6	3.9

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=153)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายจ่าย	น้อยกว่า 50,001 บาท	86	56.2
	50,001-100,000 บาท	58	37.9
	100,001 บาท ขึ้นไป	9	5.9
ภาวะหนี้สิน	มี	130	85.0
	ไม่มี	23	15.0
แหล่งเงินทุน	ธกส.	11	8.5
	กองทุนหมู่บ้าน	62	47.7
	กองทุนส.ป.ก.	39	30.0
	นายทุน	18	13.8

2. การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว

จากการวิเคราะห์การยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ซึ่งแบ่งระดับการยอมรับเป็น 3 ระดับ คือระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมฯ ในระดับปานกลาง และระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 72.5 และ 27.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 3) เมื่อแยกการยอมรับเป็นแต่ละรูปแบบ 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การเลี้ยงโคนมในรูปแบบวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร และกิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน พบว่าส่วนใหญ่มีการยอมรับในระดับปานกลางและในระดับสูง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว แยก 6 กิจกรรม

(n=153)

รูปแบบกิจกรรม	ระดับการยอมรับ					
	ต่ำ		ปานกลาง		สูง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์	3	2.0	91	59.5	59	38.6
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	23	15.0	88	57.5	42	27.5
กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	14	9.2	81	52.9	58	37.9
กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	9	5.9	97	63.4	47	30.7
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกสับปะรด	14	9.2	93	60.8	46	30.1
กิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน	12	7.8	90	58.8	51	33.3

ตารางที่ 3 การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว

(n=153)

คะแนน	ระดับการยอมรับกิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
84 คะแนนและต่ำกว่า	ต่ำ	0	0
85-133 คะแนน	ปานกลาง	111	72.5
134 คะแนน ขึ้นไป	สูง	42	27.5

การยอมรับรูปแบบกิจกรรมสู่การนำไปปฏิบัติ

สำหรับการยอมรับรูปแบบกิจกรรมซึ่งเกษตรกรได้ผ่านกระบวนการตัดสินใจยอมรับกิจกรรมในรูปแบบต่างๆตั้งแต่ ขั้นรับรู้ สนใจ ไตร่ตรอง จนถึงขั้นทดลองทำเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมแต่ละกิจกรรม ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงกว่าแสดงว่า

เกษตรกรมีการยอมรับในกิจกรรมนั้นๆ มากกว่า ตามลำดับ ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่ารูปแบบกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างยอมรับมากที่สุดเรียงตามลำดับคือ กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพร และกิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ลำดับการยอมรับรูปแบบกิจกรรม

(n=153)

กิจกรรม	ค่าเฉลี่ยคะแนน
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์	21.9
กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	21.1
กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	20.7
กิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน	20.5
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพร	19.8
กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	19.7

จากตารางการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอน้ำเขียวผู้การนำไปปฏิบัตินั้น พบว่าแต่ละกิจกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้การยอมรับแต่ละกิจกรรมในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ได้ดังตารางที่ 5-10

ตารางที่ 5 ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมสามารถทำได้จริงในพื้นที่	40.5	36.6	22.2	0.7	0
2. พัฒนาทักษะความชำนาญในการปฏิบัติได้	31.4	36.6	31.4	0.7	0
3. จัดการกลุ่มการผลิตเป็นระบบและเป็นธรรม	5.9	34.0	41.8	13.1	5.2
4. มีการจัดการผลผลิต และการตลาดที่ดี	10.5	16.3	49.7	21.6	2.0

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกิจกรรม	9.8	30.7	47.1	11.1	1.3
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้	32.7	37.3	28.8	1.3	0

ตารางที่ 6 ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมสามารถทำได้จริงในพื้นที่	39.9	33.3	19.0	2.6	5.2
2. สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติได้	22.2	37.3	32.7	3.9	3.9
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบและเป็นธรรม	2.6	25.5	52.9	23.7	5.2
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย และการตลาดที่ดี	11.1	26.1	34.0	20.9	7.8
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม	7.8	26.1	44.4	15.0	6.5
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้	37.3	40.5	14.4	3.9	3.9

ตารางที่ 7 ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมสามารถทำได้จริงในพื้นที่	36.6	39.2	20.3	2.0	2.0
2. สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติได้	15.0	50.3	28.1	4.6	2.0

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม	5.9	28.8	35.3	23.5	6.5
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย และการตลาดที่ดี	7.2	15.7	43.8	29.4	3.9
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่าย กลุ่มกิจกรรม	9.2	27.5	45.1	14.4	3.9
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้	20.3	35.9	29.4	11.1	3.3

ตารางที่ 8 ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมสามารถทำได้จริงในพื้นที่	30.7	43.1	19.0	3.9	3.3
2. สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญ ในการปฏิบัติได้	22.2	42.5	29.4	2.6	3.3
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม	11.1	24.8	49.0	10.5	4.6
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย และการตลาดที่ดี	8.5	23.5	52.3	11.1	4.6
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่าย กลุ่มกิจกรรม	7.8	19.0	60.8	7.2	5.2
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้	13.7	31.4	35.3	13.7	5.9

ตารางที่ 9 ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการปลูกสับปะรด

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมสามารถทำได้จริงในพื้นที่	33.3	30.7	26.8	6.5	2.6
2. สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติได้	13.1	46.4	28.8	7.2	4.6
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบและเป็นธรรม	4.6	22.9	54.2	11.1	7.2
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย และการตลาดที่ดี	5.2	18.3	49.7	18.3	8.5
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม	6.5	22.9	47.7	17.6	5.2
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้	14.4	28.8	35.9	14.4	6.5

ตารางที่ 10 ระดับความเห็นและการยอมรับรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

(n=153)

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วยและการยอมรับ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมสามารถทำได้จริงในพื้นที่	28.1	30.7	20.3	16.3	4.6
2. สามารถพัฒนาทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติได้	11.8	47.1	27.5	10.5	3.3
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบและเป็นธรรม	6.5	21.6	51.6	17.0	3.3
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย และการตลาดที่ดี	9.8	13.1	51.0	17.6	8.5
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม	9.2	15.0	51.6	15.7	8.5
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้	21.6	30.1	29.4	9.2	9.8

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าทำกินในนิคมฯ คือผู้ที่ขึ้นทะเบียนคนจนไว้กับอำเภอวังน้ำเขียว ในประเภทไม่มีที่ดินทำกินหรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ จึงเป็นผู้ที่ผ่านการคัดกรองจากอำเภอวังน้ำเขียวในระดับหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะพื้นฐานที่ค่อนข้างเหมือนหรือใกล้เคียงกัน เช่นเป็นผู้ยากจนมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินจึงต้องประกอบอาชีพหลักคือการรับจ้าง โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 2-3 คน ดังนั้นจึงไม่ขอศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับ อาชีพหลัก การถือครองที่ดิน รายได้ และจำนวนแรงงานในครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่สนใจศึกษาได้แก่ปัจจัยลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกันของประชากรทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระ 3 ปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ซึ่งได้รายงานผลการศึกษาแล้วรายละเอียดตามตารางที่ 1 ส่วนปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ที่สนใจศึกษาจำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของโครงการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ และการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลางและระดับสูง (ตารางที่ 12) จากคำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ (ตารางที่ 11) คำถามข้อที่กลุ่มตัวอย่างรู้และเข้าใจมากที่สุด โดยตอบถูกต้องหมดร้อยละ 100 คือรู้และเข้าใจว่านิคมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการแก้ปัญหาความยากจนโดยจะช่วยให้เกษตรกรมีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าเป็นสมาชิกในนิคมจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ การฝึกทักษะปฏิบัติในแปลงเรียนรู้รวมเป็นเวลา 90 วัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 99.3 รู้และความเข้าใจว่าในแปลงที่ดินที่ได้รับแต่ละคนต้องมีการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า และต้องมีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 96.7 เชื่อว่าเมื่อผ่านกระบวนการดำเนินงานของนิคมฯ เกษตรกรจะสามารถลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีโอกาสทางสังคมมากขึ้น และร้อยละ 96.1 มีความรู้ว่าการแปลงที่ดินที่ได้รับ หากไม่มีการใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิ

ส่วนข้อมูลที่เกษตรกรมีความรู้และเข้าใจน้อยที่สุดคือเกษตรกรยังเข้าใจว่าขนาดของที่ดินที่ได้รับการจัดสรร ครอบครัวยละประมาณ 2 ไร่ 2 งาน ไม่เพียงพอในการประกอบการเกษตรกรรม เพราะเกษตรกรยังขาดทักษะความชำนาญในการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมที่กำหนดให้ดำเนินการในนิคม และยังมีความเข้าใจว่าความสำเร็จในการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับความจริงจังและความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ตารางที่ 11 การรับรู้และความเข้าใจนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง

(n=153)

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	การรับรู้/ ความเข้าใจ			
		รู้/เข้าใจ		ไม่รู้/ไม่เข้าใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	นิคมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการแก้ปัญหาความยากจน โดยจะช่วยให้เกษตรกรมีที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน	153	100	0	0
2	ผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินในนิคมฯจะเป็นใครก็ได้ที่มี ความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ	76	49.7	77	50.3
3	จะต้องผ่านการพัฒนาการเรียนรู้ การฝึกทักษะปฏิบัติ ในแปลงเรียนรู้รวม เป็นเวลา 90 วัน	153	100	0	0
4	ในแปลงที่ดินที่ได้รับแต่ละคนต้องมีการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า และต้องมีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์	152	99.3	1	0.7
5	แปลงที่ดินที่ได้รับ หากไม่มีการใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของนิคมฯ จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิ	147	96.1	6	3.9
6	เมื่อผ่านกระบวนการดำเนินงานของนิคมฯ เกษตรกรจะสามารถลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีโอกาสทางสังคมมากขึ้น	148	96.7	5	3.3
7	ขนาดของที่ดินที่ได้รับการจัดสรร ประมาณ 2 ไร่ 2 งาน ไม่เพียงพอในการประกอบการเกษตรกรรม	39	25.5	114	74.5

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	การรับรู้/ ความเข้าใจ			
		รู้/เข้าใจ		ไม่รู้/ไม่เข้าใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8	เกษตรกรยังขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมที่กำหนดให้ดำเนินการในนิคม	21	13.7	132	86.3
9	การเรียนรู้และปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการของนิคมจะทำให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีตลาดรองรับแน่นอน เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน	142	92.8	11	7.2
10	ความสำเร็จในการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับความจริงจังและความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	42	27.5	111	72.5

เมื่อนำคะแนนมาจัดระดับความรู้ความเข้าใจ เป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลางและระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 59.5 และ 37.3 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 3.2 ที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง

(n=153)

คะแนน	ระดับความรู้ความเข้าใจ	ความถี่	ร้อยละ
4 คะแนนและต่ำกว่า	ต่ำ	5	3.2
5 – 7 คะแนน	ปานกลาง	91	59.5
8 คะแนน ขึ้นไป	สูง	57	37.3

การรับรู้ข่าวสารของโครงการ

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง โดยแหล่งข้อมูลที่ได้รับมากที่สุดคือ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน รองลงมาคือ

จากหอกระจายข่าวประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน และสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ส่วนแหล่งข้อมูลที่ได้รับน้อยที่สุดคือ จากครูหรือจากโรงเรียน (ตารางที่ 13-14)

ตารางที่ 13 การรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูล

(n=153)

แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	การรับข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	23.5	16.3	36.6	11.8	11.8
2. หอกระจายข่าวและการประชาสัมพันธ์ ในหมู่บ้าน	30.7	29.4	17.0	11.8	11.8
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ / เอกชน	27.5	41.8	24.2	4.6	2.0
4. สมาชิกในครอบครัว / เพื่อนบ้าน	11.8	20.9	51.0	12.4	3.9
5. สมาชิกหมู่บ้านอื่น/พื้นที่อื่น	3.3	9.8	32.7	28.1	26.1
6. ครู / โรงเรียน	5.2	1.3	15.0	39.2	39.2

ตารางที่ 14 ลำดับของการรับรู้จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร

(n=153)

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ค่าเฉลี่ยคะแนน
1. เจ้าหน้าที่ของรัฐ / เอกชน	3.88
2. หอกระจายข่าวและการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน	3.57
3. วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	3.28
4. สมาชิกในครอบครัว / เพื่อนบ้าน	3.24
5. สมาชิกหมู่บ้านอื่น/พื้นที่อื่น	2.36
6. ครู / โรงเรียน	1.94

เมื่อนำคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างมาจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.5 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 15 มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับต่ำ และร้อยละ 10.5 รับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับสูง (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

(n=153)

คะแนน	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ความถี่	ร้อยละ
14 คะแนนและต่ำกว่า	ต่ำ	23	15.0
15–22 คะแนน	ปานกลาง	114	74.5
23 คะแนน ขึ้นไป	สูง	16	10.5

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และฝึกทักษะปฏิบัติในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ระยะเวลา 90 วัน พบว่า กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมในแปลงเรียนรู้รวม รองลงมาคือ การเข้าร่วมการประชุมกลุ่ม และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมอบรม สัมมนาศึกษาดูงาน และการมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์งานนิคม ตามลำดับ (ตารางที่ 16-17)

ตารางที่ 16 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนิคมเศรษฐกิจพอเพียง
อำเภอวังน้ำเขียว

(n=153)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	ความถี่ของการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
1. เข้าร่วมกิจกรรมในแปลงเรียนรู้รวม	77.8	15.7	5.2	1.3	0
2. การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่ม	56.9	35.9	5.9	1.3	0
3. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	39.2	35.3	24.8	0.7	0
4. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	28.1	22.9	37.3	10.5	1.3
5. การเข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน	26.1	25.5	30.1	9.2	9.2
6. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์นิคมฯ	26.8	26.8	30.7	5.2	10.5

ตารางที่ 17 ลำดับกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

(n=153)

กิจกรรมเพื่อส่วนรวม	ค่าเฉลี่ยคะแนน
1. เข้าร่วมกิจกรรมในแปลงเรียนรู้รวม	4.70
2. การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่ม	4.48
3. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	4.12
4. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	3.66
5. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์นิคมฯ	3.54
6. การเข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน	3.50

เมื่อนำคะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างมาจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับคือ การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 62.7 และ 37.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

(n=153)

คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	ความถี่	ร้อยละ
14 คะแนนและต่ำกว่า	ต่ำ	0	0
15-22 คะแนน	ปานกลาง	57	37.3
23 คะแนน ขึ้นไป	สูง	96	62.7

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

จากการศึกษาประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ พบว่า ประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับมากที่สุดคือ ได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีครอบครัวผาสุก ช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการเข้าถึงโอกาสในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากส่วนราชการตามลำดับ ส่วนประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าได้น้อยที่สุดคือ การที่สามารถจะลดละเลิกอบายมุข การลดรายจ่ายในครัวเรือน และการมีอาชีพมั่นคงมีรายได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี ตามลำดับ (ตารางที่ 19-20)

ตารางที่ 19 ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

(n=153)

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในนิคม	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย	67.3	20.3	9.8	1.3	1.3
2. มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี	30.1	23.5	27.5	18.3	0.7
3. สามารถลดรายจ่ายครัวเรือนได้	19.0	24.2	36.6	17.6	2.6
4. มีกิจกรรมที่สามารถทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	32.0	22.9	30.7	13.1	1.3
5. ได้รับการสนับสนุนและการพัฒนาจากส่วนราชการ	30.1	37.9	31.4	0.7	0
6. มีการรวมกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน	26.1	29.4	34.6	9.8	0
7. สมาชิกในนิคมสามารถลด ละ เลิกอบายมุข	22.9	20.3	36.6	12.4	7.8
8. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์	26.1	33.3	34.6	5.9	0
9. มีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวผาสุก	42.5	24.8	28.8	3.9	0
10. สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	41.8	26.8	25.5	5.9	0

ตารางที่ 20 ลำดับประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ

(n=153)

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน
1. การมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย	4.51
2. มีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวผาสุก	4.06
3. สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	4.05
4. ได้รับการสนับสนุนและการพัฒนาจากส่วนราชการ	3.97
5. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์	3.80
6. มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน	3.72

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(n=153)

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน
7. มีกิจกรรมที่สามารถทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	3.71
8. มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี	36.4
9. สามารถลดรายจ่ายครัวเรือนได้	3.39
10. สมาชิกในนิคมสามารถลด ละ เลิกอบายมุข	3.38

เมื่อนำคะแนนรวมของประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอวังน้ำเขียวของกลุ่มตัวอย่างมาจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับคือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 59.5 และ 40.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ระดับประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

(n=153)

คะแนน	ระดับประโยชน์ที่ได้รับ	ความถี่	ร้อยละ
24 คะแนนและต่ำกว่า	ต่ำ	0	0
25-37 คะแนน	ปานกลาง	62	40.5
38 คะแนน ขึ้นไป	สูง	91	59.5

การดูแลและให้บริการของเจ้าหน้าที่

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่มากที่สุด คือ การให้คำแนะนำด้านข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ การติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร และความเอาใจใส่ในภาพรวม ตามลำดับ ส่วนการดูแลและการให้บริการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าได้น้อยที่สุด คือ การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และการดูแลอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอน ตามลำดับ (ตารางที่ 22-23)

ตารางที่ 22 ระดับความคิดเห็นการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่

(n=153)

การดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การให้คำแนะนำด้านข้อมูลข่าวสาร	38.6	39.9	18.3	3.3	0
2. ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์	34.0	39.9	21.6	4.6	0
3. การดูแลอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอน	14.4	44.4	33.3	6.5	1.3
4. การติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร	19.0	43.1	32.0	5.9	0
5. การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน	16.3	35.9	34.0	11.8	2.0
6. ความเอาใจใส่ในภาพรวมของเจ้าหน้าที่	19.0	40.5	31.4	8.5	0.7

ตารางที่ 23 ลำดับความคิดเห็นการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่

(n=153)

การดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	ค่าเฉลี่ยคะแนน
1. การให้คำแนะนำด้านข้อมูลข่าวสาร	4.14
2. ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์	4.03
3. การติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร	3.75
4. ความเอาใจใส่ในภาพรวมของเจ้าหน้าที่	3.69
5. การดูแลอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอน	3.64
6. การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน	3.53

เมื่อนำคะแนนการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่มาจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับคือ ระดับต่ำ ปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 61.4 และ 38.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ระดับการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่

(n=153)

คะแนน	ระดับการให้บริการของเจ้าหน้าที่	ความถี่	ร้อยละ
15–22 คะแนน	ปานกลาง	59	38.6
23 คะแนน ขึ้นไป	สูง	94	61.4

จากการวิเคราะห์ปัจจัย 8 ปัจจัย ที่เป็นตัวแปรอิสระ ที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของโครงการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ และการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

(n=153)

ปัจจัย	ค่าไคสแควร์	ค่านัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %	ผลวิเคราะห์
เพศ	0.907	.341	ไม่มีผล
อายุ	2.792	.425	ไม่มีผล
การศึกษา	2.469	.291	ไม่มีผล
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคม	5.794	.055	ไม่มีผล
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	12.498	.002 *	มีผล
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	8.210	.004 *	มีผล
ประโยชน์ที่ได้จากโครงการ	6.710	.010*	มีผล
การดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่	5.318	.021*	มีผล

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มีดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เมื่อแจกแจงความสัมพันธ์ของกลุ่มคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของโครงการ (ต่ำ ปานกลาง สูง) กับกลุ่มคะแนนการยอมรับกิจกรรม (ต่ำ ปานกลาง สูง) มีค่าไคสแควร์ เท่ากับ 12.498 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ .002 แสดงว่าปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เมื่อแจกแจงความสัมพันธ์ของกลุ่มคะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรม (ต่ำ ปานกลาง สูง) กับกลุ่มคะแนนการยอมรับกิจกรรม (ต่ำ ปานกลาง สูง) มีค่าไคสแคว์ เท่ากับ 8.210 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ .004 แสดงว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

3. ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ เมื่อแจกแจงความสัมพันธ์ของกลุ่มคะแนนประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ (ต่ำ ปานกลาง สูง) กับกลุ่มคะแนนการยอมรับกิจกรรม (ต่ำ ปานกลาง สูง) มีค่าไคสแคว์ เท่ากับ 6.710 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ .010 แสดงว่าประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

4. การดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ เมื่อแจกแจงความสัมพันธ์ของกลุ่มคะแนนการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ต่ำ ปานกลาง สูง) กับกลุ่มคะแนนการยอมรับกิจกรรม (ต่ำ ปานกลาง สูง) มีค่าไคสแคว์ เท่ากับ 5.318 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ .021 แสดงว่าการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีผลต่อกระบวนการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างไม่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมฯ โดยมีค่าไคสแคว์ เท่ากับ .341, .425, .291 และ .055 ตามลำดับ และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เท่ากับ 0.907, 2.792, 2.469, และ 5.794 ตามลำดับ

4. ความสอดคล้องของแนวทางในการดำเนินงานจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง กับความต้องการของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.4 เห็นว่าแนวทางการดำเนินงานโดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมาในระดับสูง และร้อยละ 36.6 เห็นว่ามีความสอดคล้องในระดับปานกลาง (ตารางที่ 26-27)

ตารางที่ 26 ความเห็นด้านความสอดคล้องของแนวทางการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

(n=153)

แนวทางการดำเนินงาน	ความเห็นด้านความสอดคล้อง (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สร้างกระบวนการเรียนรู้/ฝึกทักษะต่อเนื่อง	40.5	36.6	22.2	0.7	0
2. เน้นการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจ/สหกรณ์	28.1	30.7	20.3	16.3	4.6
3. ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส	39.9	33.3	19.0	2.6	5.2
4. ใช้ที่ดินให้เกิดมูลค่าสูงสุด	36.6	39.2	20.3	2.0	2.0
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่าย	33.3	30.7	26.8	6.5	2.6
6. สามารถมีอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนตาม	30.7	43.1	19.0	3.9	3.3
แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					

เมื่อนำคะแนนระดับความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของแนวทางการดำเนินงานโดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาจัดกลุ่มคะแนนโดยพิจารณาจากความกว้างของอันตรภาคชั้น (interval) ซึ่งกำหนดจากคะแนนที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ตามบุญเรียง ขจรศิลป์ (2539) ใช้เกณฑ์คะแนนสูงสุด คือ 30 คะแนน ลบด้วยคะแนนต่ำสุด คือ 6 คะแนน ได้เท่ากับ 24 แล้วหารด้วยจำนวนระดับ คือ 3 ระดับ ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้น เท่ากับ 8 จึงจัดกลุ่มคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าแนวทางการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียวในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 63.4 และ 36.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ระดับความคิดเห็นความสอดคล้องของแนวทางในการดำเนินงานโดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

(n=153)

คะแนน	ระดับความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
14 คะแนนและต่ำกว่า	ต่ำ	0	0
15-22 คะแนน	ปานกลาง	56	36.6
23 คะแนน ขึ้นไป	สูง	97	63.4

5. ความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานนิคมเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอวังน้ำเขียว เพื่อการแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะ ซึ่งแยกเป็นประเด็นด้านเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน ด้านระบบการจัดการนิคมฯ ด้านการพัฒนานิคมฯ และ ด้านการแก้ปัญหาเกษตรกร สรุปผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็น

ด้านเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 9.15 มีความเห็นว่าการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่รับผิดชอบนิคมฯบ่อย มีผลต่อความต่อเนื่องของการดำเนินงานในนิคม อาจจะล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น และร้อยละ 17.65 ให้ความเห็นว่าการดำเนินงานของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงควรมีความชัดเจน รวดเร็วและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.92 แสดงความเห็นว่าการเจ้าหน้าที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบโครงการควรมีการประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ด้านระบบการจัดการนิคมฯ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.53 เห็นว่าระบบการจัดการของนิคมฯ ยังไม่เป็นรูปแบบที่เป็นระบบนัก เนื่องจากเป็นช่วงระยะเริ่มต้น สมาชิกของนิคมมาจากหลายพื้นที่ และเข้ามาอยู่ในนิคมฯ ไม่พร้อมกัน อีกทั้งมีข้อจำกัดของการรับรู้กระบวนการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคนที่ไม่เท่ากัน ทำให้จัดระบบการจัดการค่อนข้างยาก

ด้านการพัฒนานิคมฯ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.12 มีความคิดเห็นว่าการพัฒนานิคมยังเป็นไปอย่างล่าช้า ทั้งเงินทุนทำการเกษตร การสร้างที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณูปโภค เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้า ถนน ทั้งที่เกษตรกรบางกลุ่มที่เข้ามาอยู่อาศัยและประกอบอาชีพในนิคมฯ มีความพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติและดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางของนิคมฯ แต่ยังคงปัจจัยพื้นฐานที่จะสนับสนุนการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนานิคมฯล่าช้า ไม่ก้าวหน้านัก

ด้านการแก้ปัญหาเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.99 แสดงความคิดเห็นว่าเนื่องจากเป็นโครงการในระยะเริ่มต้น บางส่วนยังสับสน การดำเนินงานแก้ปัญหาเกษตรกร จึงยังไม่ต่อเนื่องและยังไม่เป็นระบบนัก และร้อยละ 37.25 ให้ข้อคิดเห็นว่าการแก้ปัญหาคควรรวดเร็วและทันความต้องการของเกษตรกร

2. ความคาดหวัง

ด้านเจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24.84 มีความคาดหวังว่า นโยบาย และ แนวทางการดำเนินงานของโครงการต้องชัดเจน มีการบูรณาการกันเป็นระบบมากขึ้น ร้อยละ 18.24 คาดหวังให้เจ้าหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษากลุ่ม ช่วยแก้ปัญหาทันที และร้อยละ 30.25 มีความคาดหวังให้เจ้าหน้าที่เป็นตัวอย่างที่ดี จริงใจ มีความเป็นธรรมเพื่อประโยชน์สูงสุดกับสมาชิกนิคมฯ

ด้านระบบการจัดการนิคมฯ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.29 แสดงความคาดหวังว่าควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการ และประธานนิคม ตามกระบวนการ จากผู้ที่มีความสามารถและมีศักยภาพ โดยสมาชิกในนิคมฯ ร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อบริหารจัดการในนิคม และต้องมีการอบรม พัฒนาคณะกรรมการและสมาชิกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 7.84 คาดหวังว่า สมาชิกทุกคนในนิคมฯ ต้องมีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงที่จะทำมาหากินในที่ดินที่ได้รับอย่างยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการพัฒนานิคมฯ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.32 มีความคาดหวังว่าในการพัฒนานิคมฯ จะต้องมีการจัดสรรเงินทุนอย่างเร่งด่วน และเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น เช่น เงินทุน แหล่งน้ำ ไฟฟ้า ถนน โรงเรียน อนามัย เพื่อสนับสนุน และการเริ่มต้นการดำเนินงานได้ทันตามความต้องการ เกษตรกร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 18.95 เห็นว่าการพัฒนานิคมฯ จะต้องพัฒนาแนวคิดสมาชิกให้มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการกลุ่ม การเชื่อมโยงเครือข่าย โดยเน้นกระบวนการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม ให้ชุมชนคัดเลือกคนในชุมชน และเห็นว่าการดำเนินงานควรเน้นความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5.88 มีความคาดหวังว่าควรมีการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพเกษตร การจัดการผลผลิต การตลาด การแปรรูปผลผลิต

ด้านการแก้ปัญหาเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 16.99 มีความคาดหวังว่าการแก้ปัญหาให้แก่ เกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว นั้นควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องและต้องตอบสนอง ต่อความต้องการของเกษตรกรเพื่อแก้ปัญหาอย่างทันเวลา และควรให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาของกลุ่มด้วย และมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65.36 คาดหวังว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้อง ไม่เป็นหนี้สินเพิ่ม มีที่ทำกิน มีที่อยู่อาศัย มีรายได้ต่อเนื่อง มีอาชีพที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและ ยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 33.33 ได้ให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อการพัฒนานิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ดังนี้

1. ควรมีการเตรียมความพร้อมของสมาชิกทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ และการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ทางเกษตร เพื่อรองรับความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงในนิคมฯ
2. ควรเร่งดำเนินการให้สมาชิกที่ได้รับการจัดที่ดินทุกครอบครัวอพยพเข้ามาอยู่ในนิคม โดยเร็ว เพื่อเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการนิคม และวางแผนกลุ่มกิจกรรม เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคง เข้มแข็งร่วมกันอย่างเป็นระบบ
3. สนับสนุนให้ทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เพราะจะทำให้แต่ละครอบครัวรายได้ รายจ่าย ฝึกนิสัยการใช้จ่ายเงิน รู้ทิศทางอนาคตของตนเอง และสร้างนิสัยการออม
4. ควรมีตลาดรองรับ และมีการประกันราคาผลผลิตอย่างต่อเนื่องจริงจัง
5. ภาครัฐควรดำเนินการต่อเนื่อง และทำให้เกิดนิคมอย่างเป็นรูปธรรมจนเกษตรกรสามารถพึ่งตนเองอยู่รอดได้ ไม่ใช่แค่จบโครงการแล้วหยุดกระบวนการทุกอย่าง เกษตรกรจะเดือดร้อน

ข้อวิจารณ์

การยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอำเภอวังน้ำเขียว

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการยอมรับรูปแบบกิจกรรมที่ดำเนินการในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว ในระดับปานกลางและระดับสูง ร้อยละ 72.5 และ 27.5 ตามลำดับ เนื่องมาจากรูปแบบกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม ซึ่งได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ เกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การส่งเสริมการปลูกสับดำ และกิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน แต่ละกิจกรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ รวมทั้งมีการทำสัญญากับบริษัทรับซื้อผลผลิตทำให้มีตลาดแน่นอน และตัวเกษตรกรเองก็สามารถที่จะพัฒนาทักษะความชำนาญในการปฏิบัติได้ เนื่องจากมีกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ การศึกษาดูงานและการฝึกทักษะปฏิบัติในแปลงเรียนรู้รวม เพื่อเพิ่ม

ทักษะของเกษตรกรก่อนลงทำในแปลงจริงที่ได้รับการจัดที่ดินเพื่อการเกษตร อีกทั้งเป็นการเรียนรู้ที่จะบริหารจัดการการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำตามความถนัด มีการจัดการผลผลิตและการตลาดร่วมกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าอยู่ร่วมกันในสังคมใหม่ หรือในชุมชนใหม่ร่วมกัน คือนิคมเศรษฐกิจพอเพียงวังน้ำเขียว

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากิจกรรมแต่ละกิจกรรม มีความสัมพันธ์และเอื้อประโยชน์ต่อกัน เช่น กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีจุดเน้นคือ จะได้ทานอาหารเพื่อสุขภาพจากผักสดปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์หลากหลายชนิด และสามารถเลือกซื้อกลับบ้านได้ ทำให้เกิดตลาดในนิคมอีกทางหนึ่ง สำหรับกิจกรรมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่จะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่จะเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวได้ แต่เกษตรกรยังลังเลเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความชำนาญสูงและต้องมีการใช้สารเคมีในอัตราสูง จึงควรมีการวางแผนที่ชัดเจนในเรื่องของการจัดการปรับเปลี่ยนเป็นการใช้เกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการจัดการการตลาด สำหรับกิจกรรมการเลี้ยงโคเนื้อ และกิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพร นั้น เกษตรกรสนใจเนื่องจากมีตลาดที่แน่นอน เป็นกิจกรรมที่จะเป็นรายได้ระยะยาว ซึ่งในขณะเดียวกันสามารถที่จะทำกิจกรรมอื่นเพื่อเป็นรายได้รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือนร่วมไปด้วยได้ เช่นเดียวกับ และโครงการธนาคารอาหารชุมชนซึ่งปลูกแล้วการดูแลรักษาไม่ยุ่งยากนัก และสามารถเก็บผลผลิตไว้เป็นธนาคารสำหรับเป็นอาหารของชุมชนได้ในระยะยาว แต่ชุมชนต้องเรียนรู้ที่จะดูแลและบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกสิ่งหนึ่งคือ เกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกในนิคมส่วนใหญ่มีอาชีพหลักก่อนเข้าร่วมโครงการคืออาชีพรับจ้างถึงร้อยละ 86.9 ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.1 เป็นการรับจ้างภาคการเกษตร เช่น รับจ้างปลูกมัน ปลูกข้าวโพด ทำร่นมัน ทำร่นข้าวโพด ขุดมัน เก็บข้าวโพด อาจจะยังไม่คุ้นเคยหรือขาดความชำนาญในการบริหารจัดการการประกอบอาชีพด้านเกษตรแบบปรมาณูในแปลงที่ดินที่ได้รับจำนวน 2 ไร่ 2 งาน ให้มีรายได้เพียงพอ สม่่าเสมอ ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกทักษะความชำนาญ และแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มโอกาสทางสังคมอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรม

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ 8 ปัจจัย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ได้แก่

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.5 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 15 และ 10.5 รับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับต่ำและระดับสูง ตามลำดับ แหล่งข้อมูลที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาคือจากหอกระจายข่าวหมู่บ้าน การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากโครงการนี้เป็นนโยบายเร่งด่วนซึ่งมีการประชาสัมพันธ์กว้างขวางและเจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อช่วยแก้ปัญหาความยากจนโดยจัดหาที่ทำกินให้เกษตรกร ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงกับเกษตรกร ทำให้เกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 15 ที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับต่ำนั้นเป็นเพราะส่วนหนึ่งยังต้องออกไปรับจ้าง โอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลจึงมีน้อย ประกอบกับโครงการดังกล่าวมีรายละเอียด หลักเกณฑ์ เงื่อนไขในการเข้าโครงการมาก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ไม่มีความสนใจที่จะติดตามข่าวสารเท่าที่ควร จึงควรที่จะเน้นการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์จากหอกระจายข่าวหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับเกษตรกร โดยต้องเน้นผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจและนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่สมาชิกในชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 62.7 และ 37.3 ตามลำดับ กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมในแปลงเรียนรู้รวม ระยะเวลา 90 วัน รองลงมาคือ การเข้าร่วมประชุม และการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวมเป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของนิคมที่ผู้ที่จะมีสิทธิได้รับการจัดที่ดินและเข้าเป็นสมาชิกในนิคมจะต้องผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด ซึ่งจะเป็นการเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการฝึกทักษะอาชีพการเกษตรและฝึกการทำงานเป็นทีม การบริหารจัดการกลุ่มเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อไปส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เนื่องจากมีข้อจำกัดของจำนวนเกษตรกรที่มีโอกาสได้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะคัดเลือกเฉพาะผู้นำกลุ่มหรือผู้มีบทบาทเป็นแกนนำหลักในชุมชนให้มีโอกาสดีก่อน

3. ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการ อยู่ในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 59.5 และ 40.5 ตามลำดับ ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับมากที่สุดคือ ได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีครอบครัวผาสุก ช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการเข้าถึงโอกาสในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนาจากส่วนราชการตามลำดับ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความคิดว่าที่ดินที่ได้รับการจัดสรร ขนาดครอบครัวละประมาณ 2 ไร่ 2 งานนั้นมีขนาดเล็กเกินไปไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงต้องให้ความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะของเกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีความเชื่อมั่นว่าหากมีการบริหารจัดการที่ดีและเป็นระบบตามกระบวนการของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการรวมกันเป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง ยึดหลักตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรจะสามารถมีอาชีพมั่นคงมีรายได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี และจะทำให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. การดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าระดับการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระดับสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 61.4 และ 38.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างได้รับการดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่มากที่สุดคือ การให้คำแนะนำด้านข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ การติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร และความเอาใจใส่ในภาพรวม ตามลำดับ ส่วนการดูแลและการให้บริการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าได้รับการดูแลบริการจากเจ้าหน้าที่น้อยที่สุด คือ การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และการดูแลอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอน จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 72.5 มีความเข้าใจว่าความสำเร็จในการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับความจริงจังและความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แสดงว่าเกษตรกรให้ความสำคัญและยังยึดเจ้าหน้าที่เป็นที่พึ่งสำคัญ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน สร้างความไว้วางใจให้เป็นที่ยอมรับของเกษตรกร ต้องมีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการถ่ายทอดและรับข่าวสาร มีความเชื่อมั่นในโครงการ และมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลเป้าหมาย และที่สำคัญจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างไม่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอน้ำเขียว แม้ว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแปรอิสระที่มีลักษณะพื้นฐานเฉพาะบุคคลต่างกัน แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ซึ่งมีพื้นฐานความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน คือ ต้องการที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย ต้องการมีอาชีพที่มั่นคงยั่งยืน ต้องการได้รับโอกาสทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้น โครงการหรือกิจกรรมใดที่จะเอื้อประโยชน์และตอบสนองต่อความ

ต้องการได้ กลุ่มตัวอย่างจึงยอมรับรูปแบบกิจกรรมต่างๆ แม้จะไม่พึงพอใจทั้งหมด ดังนั้นปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจึงไม่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรม สำหรับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่นิคม เป็นผู้ที่ต้องผ่านเงื่อนไขของการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ การอบรม การพัฒนาทักษะ พัฒนาแนวคิด การบริหารจัดการกระบวนการกลุ่มและเครือข่าย รวมทั้งส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีเวทีการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติในแปลงเรียนรู้รวม เป็นเวลา 90 วัน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในทุกๆด้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจ ก่อนลงปฏิบัติในแปลงจริงของตนเอง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ส่วนใหญ่จะยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.9 โดยรูปแบบกิจกรรมที่สนใจมากที่สุด คือ กิจกรรมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์ การเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบวิสาหกิจ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามลำดับ
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียวของเกษตรกร ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมนิคม ประโยชน์ที่เกษตรกรได้จากการเข้าโครงการ และการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคม
3. แนวทางการดำเนินงานโดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว โดยประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับมากที่สุดตามลำดับคือ การมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีครอบครัวผาสุก ช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการเข้าถึงโอกาสในการได้รับการพัฒนาจากส่วนราชการ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินงานการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เกิดประโยชน์กับสมาชิกในนิคมอย่างแท้จริงนั้น ชุมชนต้องมีกระบวนการพัฒนาคนเพื่อสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากร และทุนที่มีในชุมชนร่วมกัน โดยรวมเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเน้นการเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน โดยสมาชิกต้องปรับตัวภายใต้การจัดระเบียบชุมชนใหม่ ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์และบรรทัดฐานเดียวกัน เรียนรู้ เผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อความเข้มแข็งและความอยู่รอดตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเอง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรมีการบริหารจัดการในแต่ละกลุ่มกิจกรรมให้เป็นระบบทั้งการผลิต การจัดการ ผลผลิต การตลาด และการจัดสรรผลประโยชน์ในกลุ่ม ควรมีการวางแผนการผลิตให้มีรายได้ต่อเนื่อง และควรมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมรูปแบบใหม่ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการคือกลุ่มเกษตรกรที่จะต้องเรียนรู้และร่วมกันวางแผนการจัดการ รวมทั้งมองถึงแนวโน้มการพัฒนาในอนาคตของกลุ่มด้วย

2. หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอสว่างวีระวงศ์ เช่น ส.ป.ก. หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดและอำเภอที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทเอกชน เครือข่ายองค์กรชาวบ้าน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกนิคมดำเนินไปได้ด้วยดี ต่อเนื่อง จนสามารถที่จะพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

3. ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในนิคม ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ และการดูแลให้บริการของเจ้าหน้าที่มีผลการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอสว่างวีระวงศ์ จึงควรใช้ปัจจัยเหล่านี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอสว่างวีระวงศ์ ให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรยิ่งขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ต้องมีการบูรณาการการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ต้องมีการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกนิคมโดยผ่านช่องทางที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด มีการสนับสนุนและสร้างกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมมากขึ้น และให้เกษตรกรเห็นว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์ที่จะสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนแก่ตนเองแก่ครอบครัวและสมาชิกในนิคม

4. จากผลการศึกษาพบว่าสมาชิกในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอสว่างวีระวงศ์ ยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงาน โดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง และเห็นว่าเป็นความสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ดังนั้นแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการให้เป็นไปตามแผน โดยเน้นการทำงานในลักษณะของการบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2548. จอกลงด้วยโอกาส บันทึกถึงการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีที่ 113. กรุงเทพมหานคร.

จารึก ชุกติติกุล. 2524. การวิเคราะห์พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาของนักศึกษาครูและสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2547. สัมภาษณ์ในหนังสือวังลดาวัลย์ จัดทำโดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. กรุงเทพมหานคร. บริษัทดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่น จำกัด

จุไรรัตน์ คมนัสกุลสวัสดิ์. 2535. ความคิดเห็นต่อการเลี้ยงโคขุนเป็นอาชีพเสริมและความรู้ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระพุทธบาท. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยยุทธ คุณชมภู. 2542. การยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ พลบูรณ์ศรี. 2547. การยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เพื่อการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฐกฤต พัทธ์. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดหนอนกออ้อยโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรชาวไร่อ้อย จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2524. **หลักการส่งเสริมการเกษตร**. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2527. **การส่งเสริมการเกษตร หลักและวิธีการ**. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

ธีระพงษ์ แก้วหาญ. 2544. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**.
ขอนแก่น. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2542. **การสื่อสาร-รณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์**
เน้นการเจาะจงกลุ่มและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร. ไร่เขียว.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2544. **มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง: ความหมายและความสำคัญ**.
อ้างอิงในรายงานฉบับสมบูรณ์เรื่อง “โครงการเชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงานและองค์กร
ชุมชนเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครอบครัวและชุมชน”. จัดทำโดย
มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา. กรุงเทพมหานคร.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2539. **สถิติวิจัย 1**. กรุงเทพมหานคร. ห้างหุ้นส่วนจำกัดพีเอ็นการพิมพ์.

บุญสม วราเอกศิริ. 2535. **หลักการและวิธีการส่งเสริมการเกษตร**. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร.
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, เชียงใหม่.

บุรณี ศุภศิลป์. 2547. **ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลใน**
การพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประดิษฐ์ คนยัง. 2528. **การยอมรับการทำนาปรังของเกษตรกรบ้านกุดถั่ว ตำบลดอนมดแดง**
อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริม
การเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประภา ปราบพินาศ. 2531. ความต้องการของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระพุทธรบาทในการเข้ารับ
การอบรมวิชาชีพเกษตร ในโครงการศูนย์สาธิตและฝึกอบรมจังหวัดสระบุรี-ลพบุรี.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเวศ วะสี. 2542. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม.

กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ประเสริฐ แก้วประดับ. 2548. การยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับป่าชุมชนดงใหญ่ ของประชาชน
ตำบลสร้างถ่อน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการใช้
ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา. 2547. โครงการเชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงานและองค์กรชุมชนเพื่อ
ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครอบครัวและชุมชน. สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร.

โยธิน ศันสนยุทธ์. 2531. จิตวิทยา. ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. กรุงเทพมหานคร.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. 2531. การเขียนในงานส่งเสริมการเกษตร. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
แม่โจ้. เชียงใหม่.

ศูนย์ประสานสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. 2548.
โครงการนำร่องการบูรณาการฝึกพลังแก้จน. เอกสารเผยแพร่ กรุงเทพมหานคร.

สรเสรีญ วงษ์ชะอุ่ม. 2544. เศรษฐกิจพอเพียง:พื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. นนทบุรี. เพชรรุ่ง
การพิมพ์.

สาคร ชินวงศ์. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้มันสำปะหลังเป็นอาหารโคของเกษตรกรที่
ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์คั้นคว่ำและพัฒนาวิชาการอาหารสัตว์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา. 2549. รายงานความก้าวหน้านิคมเศรษฐกิจ
พอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. (เอกสารอัดสำเนา)

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. 2548. ยุทธศาสตร์จัดปัญหาความยากจน พ.ศ. 2548–
2551 (เอกสารอัดสำเนา)

_____. 2549. ประมวลกฎหมายและแนวทางปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม เอกสารเผยแพร่ฉบับที่ 353.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. เศรษฐกิจพอเพียงคือ
อะไร. เอกสารเผยแพร่, กรุงเทพมหานคร.

สุภา จันทรพิศาล. 2547. ปัจจัยที่สนับสนุนให้องค์กรประชาชนในนิคมสร้างตนเองประสบ
ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีนิคมสร้างตนเองธารโต จังหวัดยะลา.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ยะลา.

สุเมธ ตันติเวชกุล. 2541. การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.
กรุงเทพมหานคร. มติชนรายสัปดาห์.

สุรพล จันทราปัดย์. 2531. หลักและวิธีดำเนินงานส่งเสริม. สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรพล สงฆ์รักษ์. 2546. นโยบายรัฐกับการกระจายการถือครองที่ดินให้กับเกษตรกรและคนจน,
ใน ที่ดินของชีวิต:การปฏิรูปที่ดินเพื่อความเป็นธรรมและยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร. แชน
โพร์พรีนติ้ง.

สุริยา คนศิลป์. 2548. การยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา. กรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร.

เสรี พงศ์พิศ. 2548. **ชาวบ้านชวนคิด ภาพนิมิตการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร. เจริญวิทย์การพิมพ์.

อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ. 2523. **การเผยแพร่วิทยาการในการพัฒนาชนบท**. ข่าวสารเกษตรศาสตร์.
25(1):32

อภิรดี โกมลศิริ. 2531. **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำและการใช้ปุ๋ยหมักของเกษตรกรใน
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริม
การเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อำพล เสนาณรงค์ และ ชันว จิตต์สงวน. 2548. **เศรษฐกิจพอเพียง**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร.

Cronbach, Lee J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 2nd ed. Harper & Row Publishers,
Inc. New York

Coward, E. and B.E. Klonglan. 1970. **The concept of symbolic adoption : A suggested
interpretation**. Rural Sociology.

Foster, G.M. 1973. **Tradition Societies and Technological Chang**. New York : Harper and
Row Publishers.

Likert. 1932. **The human organization : Its management and value**. New York : McGraw-
Hill.

Rogers, E.M. and F.S. Shoemaker. 1971. **Communication of innovation: cross-cultural
approach**.

Roger E.M. 1983. **Diffusion of Innovations**. (3rd ed). New York: The Free Press

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร
อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ () นาย () นาง () นางสาว.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อบ้าน.....ตำบล.....
อำเภอ วังน้ำเขียว จังหวัด นครราชสีมา วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา

() ไม่ได้เรียน	() ประถมศึกษาภาคบังคับ
() มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า	() มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
() อนุปริญญา / ปวส.	() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี	() อื่นๆ (ระบุ).....
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน
5. ท่านตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านนี้เป็นเวลา.....ปี อพยพมาจาก.....
6. การถือครองที่ดิน

ที่อยู่อาศัย () ไม่มี () มี
ที่ทำกิน () ไม่มี () มี.....ไร่ ()เช่า.....ไร่
7. อาชีพ

อาชีพหลัก.....

อาชีพรอง.....
8. ภาวะหนี้สิน () ไม่มี () มี ประมาณ.....บาท
แหล่งเงินกู้ 1).....2).....3).....

9. แหล่งรายได้ และรายได้ครัวเรือนต่อปี

แหล่งรายได้	รายได้ครัวเรือนต่อปี (บาท)
ภาคการเกษตร	
ทำนา	
ทำสวน.....	
ทำไร่.....	
เกษตรผสมผสาน	
เลี้ยงสัตว์.....	
อื่นๆ	
นอกภาคการเกษตร	
รับจ้างการเกษตร	
รับจ้างนอกการเกษตร	
ค้าขาย	
หาของป่า	
อื่นๆ.....	
รวม	

10. รายจ่าย

แหล่งรายจ่าย	รายจ่ายครัวเรือนต่อปี (บาท)
1. รายจ่ายเพื่อการประกอบอาชีพ	
ค่าเช่าที่ทำการเกษตร	
ค่าปัจจัยการผลิต	
ค่าพาหนะ / น้ำมันเชื้อเพลิง	
2. ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	
ค่าอาหาร	
ค่าศึกษานูต	
เครื่องนุ่งห่มและสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน	
ค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพ / ค่ารักษาพยาบาล	
ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ค่าเหล้า บุหรี่	
งานบุญ /งานสังคมส่วนรวม	
อื่น ๆ.....	
รวม	

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิคมเศรษฐกิจพอเพียง	การรับรู้/ความเข้าใจ	
	รู้/ใช่	ไม่รู้/ไม่ใช่
1. นิคมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการแก้ปัญหาความยากจน โดยจะช่วยให้เกษตรกรมีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน		
2. ผู้ที่จะได้รับการจัดที่ดินในนิคมฯจะเป็นใครก็ได้ที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ		
3. จะต้องผ่านการพัฒนาการเรียนรู้ การฝึกทักษะปฏิบัติในแปลงเรียนรู้รวมเป็นเวลา 60 วัน		
4. ในแปลงที่ดินที่ได้รับแต่ละคนต้องมีการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างคุ้มค่า และต้องมีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์		
5. แปลงที่ดินที่ได้รับ หากไม่มีการใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของนิคมฯ จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิ		
6. เมื่อผ่านกระบวนการดำเนินงานของนิคมฯ เกษตรกรจะสามารถลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีโอกาสทางสังคมมากขึ้น		
7. ขนาดของที่ดินที่ได้รับการจัดสรร ประมาณ 2 ไร่ 2 งาน ไม่เพียงพอในการประกอบการเกษตรกรรม		
8. เกษตรกรยังขาดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมที่กำหนดให้ดำเนินการในนิคม		
9. การเรียนรู้และปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการของนิคมฯจะทำให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีตลาดรองรับแน่นอน เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน		
10. ความสำเร็จในการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับความจริงจังและความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ		

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว

1. ท่านเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการแก้ปัญหาความยากจนโดยการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ ให้ระบุความถี่ของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

() ไม่ได้รับ

() ได้รับ

แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ความถี่ของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์					
2. หอกระจายข่าวและการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน					
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ / เอกชน					
4. สมาชิกในครอบครัว / เพื่อนบ้าน					
5. สมาชิกหมู่บ้านอื่น/พื้นที่อื่น					
6. ครู / โรงเรียน					

2. ปัจจัยด้านการถือครองที่ดินมีผลต่อการตัดสินใจของท่านที่จะเข้าร่วมโครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

การถือครองที่ดิน	ระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การได้ที่ดินทำกินเพื่อการเกษตร					
2. การมีที่อยู่อาศัยในนิคมฯ					
3. ขนาดของที่ดินที่ได้รับ					
4. ปัญหาด้านที่ทำกินและที่อยู่อาศัยก่อนเข้าโครงการ					
5. ความต้องการกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน					
6. การสนับสนุนด้านการพัฒนาพื้นที่จากส่วนราชการ					

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
1. เข้าร่วมกิจกรรมในแปลงเรียนรู้รวม					
2. การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมกลุ่ม					
3. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน					
4. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น					
5. การเข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน					
6. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์งานนิคม					

4. ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อการตัดสินใจของท่านที่จะเข้าร่วมโครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในนิคมฯ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย					
2. มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี					
3. สามารถลดรายจ่ายครัวเรือนได้					
4. มีกิจกรรมที่สามารถทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น					
5. ได้รับการสนับสนุนและการพัฒนาจากส่วนราชการ					
6. มีการรวมกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ร่วมกัน					
7. สมาชิกในนิคมฯ สามารถลด ละ เลิกอบายมุข					
8. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู / อนุรักษ์					
9. มีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวผาสุก					
10. สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					

5. การดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีผลต่อการตัดสินใจของท่านที่จะเข้าร่วมโครงการนิคมฯ

การดูแลและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การให้คำแนะนำด้านข้อมูลข่าวสาร					
2. ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์					
3. การดูแลอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอน					
4. การติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร					
5. การแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน					
6. ความเอาใจใส่ในภาพรวมของเจ้าหน้าที่					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานในนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

1. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเกษตรอินทรีย์

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วย / การยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่					
2. สามารถพัฒนาทักษะ/ความชำนาญในการปฏิบัติได้					
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม					
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาดที่ดี					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม					
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้					

2. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วย / การยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่					
2. สามารถพัฒนาทักษะ/ความชำนาญในการปฏิบัติได้					
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม					
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาดที่ดี					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม					
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้					

3. กิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วย / การยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่					
2. สามารถพัฒนาทักษะ/ความชำนาญในการปฏิบัติได้					
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม					
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาดที่ดี					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม					
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้					

4. กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วย / การยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่					
2. สามารถพัฒนาทักษะ/ความชำนาญในการปฏิบัติได้					
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม					
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาดที่ดี					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม					
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้					

5. กิจกรรมส่งเสริมการปลูกสับดำ

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วย / การยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่					
2. สามารถพัฒนาทักษะ/ความชำนาญในการปฏิบัติได้					
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม					
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาดที่ดี					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม					
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้					

6. กิจกรรมโครงการธนาคารอาหารชุมชน

ข้อมูลการยอมรับ	ระดับความเห็นด้วย / การยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความเหมาะสมและสามารถทำได้จริงในพื้นที่					
2. สามารถพัฒนาทักษะ/ความชำนาญในการปฏิบัติได้					
3. มีการจัดการกลุ่มการผลิตที่เป็นระบบ และเป็นธรรม					
4. มีการจัดการผลผลิต การจำหน่าย การตลาดที่ดี					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มกิจกรรม					
6. สามารถยึดเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนได้					

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับ/ความสอดคล้องของแนวทางการจัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการดำเนินงาน	ระดับความเห็นด้วย / ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สร้างกระบวนการเรียนรู้/ฝึกทักษะต่อเนื่อง					
2. เน้นการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจ/สหกรณ์					
3. ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาส					
4. ใช้ที่ดินให้เกิดมูลค่าสูงสุด					
5. มีการเชื่อมโยงและพัฒนาเครือข่าย					
6. สามารถมีอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					

ตอนที่ 6 ข้อมูลความคิดเห็น ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินงานนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว เพื่อการแก้ปัญหาคาความยากจนได้อย่างยั่งยืน

1. ความคิดเห็น

- เจ้าหน้าที่รัฐ/เอกชน

.....

.....

.....

.....

- ระบบการจัดการนิคมฯ

.....

.....

.....

- การพัฒนานิคมฯ

.....

.....

.....

- การแก้ปัญหาเกษตรกร

.....

.....

.....

- อื่นๆ

.....

.....

.....

2. ความคาดหวัง

- เจ้าหน้าที่รัฐ/เอกชน

.....

.....

.....

- ระบบการจัดการนิคมฯ

.....

.....

.....

- การพัฒนานิคมฯ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว ปี 2549

รายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินในนิคมเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	เนื้อที่
1	3301401065858	นายเทวิล แซ่มโซติ	15 หมู่ 17 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-86
2	3301401142372	นายหล่า เขียวกิ่ง	27 หมู่ 11 ตำบลอุดมทรัพย์	2-0-92
3	3301401059122	นางคารุณี เท้าลา	19 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-86
4	3301401143247	นายน้อย เขียวกิ่ง	23 หมู่ 11 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-74
5	3301400126853	นายวินัย นุชพรมราช	26 หมู่ 6 ตำบลวังหมี	2-2-16
6	3301401052900	นายสมชาย มีจำ	9 หมู่ 7 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-45
7	3250300142351	นายจิมเหล็ง บ่อกระโทก	194 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-87
8	3310600547282	นายสุวรรณ แสงแดง	44 หมู่ 5 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-39
9	3190200374196	นางยุพิน บุญชัย	78 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-55
10	3320200351631	นางทุมมี จันทระประภาด	25 หมู่ 17 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-65
11	3301400238131	นส.รวีวรรณ รมรัตน์	55 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-76
12	5471200012086	นายสุริยา ไชยบุตร	1 หมู่ 15 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-4
13	3301400894524	นายสมชัย พลายนะหาร	47 หมู่ 5 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-98
14	3301401023918	นายสมบูรณ์ คุชฎี	82 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-4
15	3301401075080	นายคุลย์ แสงอุ่น	95 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-99
16	5302500008710	นายทวี บุตรนิล	54 หมู่ 5 ตำบลไทยสามัคคี	2-0-88
17	3301401115693	นายทองแก่นัน ศิริรัมย์	191 หมู่ 9 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-32
18	3250200918276	นายวิวัฒน์ แร่ทอง	208 หมู่ 9 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-95
19	3300101700522	นายสมนึก ประณีตพลกรัง	31 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-87
20	3301800043220	ส.อ.เหรียญ ไชยสูงเนิน	83 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	3-0-60
21	3301400841943	นางสมภรณ์ ทำดี	30 หมู่ 9 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-15
22	3301401073982	นายเชิดชัย สมสกุล	60/1 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	3-1-36
23	3301401117955	นางคำ พูนสูงเนิน	44 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-3-86
24	5302500006563	นางสว่างจิตร์ เน่งน้อย	87 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-14
25	3309900839058	นายสมพงษ์ ฐูปเทียนทอง	91 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-62

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	เนื้อที่
26	3301401048325	นายชูชาติ ลมสูงเนิน	93 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-95
27	3301401114450	นายนอง สีปาน	45 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-82
28	3409700155294	นางกรกฎ เกื่อนมิ่งมาตย์	79 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-3-20
29	3301400398756	นางกัณหา เครือประกอบ	50 หมู่ 1 ตำบลระเริง	2-2-29
30	5670600042338	นายสมศักดิ์ พิทักษ์	12 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-3-19
31	3301401112406	นายคำ ภาคศัพท์	22 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-2
32	3301401100351	นายชาญ อุตะมะ	53 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-12
33	3301400947164	นางสันจร ช่างเมืองปัก	68 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-0-99
34	3301401100661	นายบุญช่วย กองกิ่ง	59 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-99
35	3301401115065	นายบุญเลิศ แก้วระหัน	13 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
36	3300101497450	นางบัวลอย กิ่งกิ่ง	1 หมู่ 5 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-82
37	3301401022962	นางสมบัติ ขอมเมืองปัก	26 หมู่ 5 ตำบลอุดมทรัพย์	2-1-65
38	5301400012391	นายบำรุง สุมาลี	71 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-48
39	3301401117602	นางวรรณ นะรัมย์	24 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-54
40	3301401097148	น.ส.หน้อย ภูมิศิริ	63 หมู่ 5 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-59
41	3440800548656	นางสัญญา การะกาวัง	120 หมู่ 19 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
42	3311000637460	น.ส.สอน บึงจันทร์	179 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-3
43	3301401107232	นายพิชัย เพ็ญจันทิก	16 หมู่ 7 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-3
44	5300400040946	นายประจวบ ปรารงค์นอก	56 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-0
45	3300101417383	นางวิไล พันโคกกรวด	21 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
46	3301401055569	นางกนกวรรณ สาธร	12 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
47	3301300465222	นายบุญเชิด กล้าหาญ	221 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-3
48	3301400899917	นางนวลนิตย์ มอญกลาง	247 หมู่ 6 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-2
49	3301400956961	น.ส.รำไพ ประชิดครบุรี	106 หมู่ 4 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-2
50	3301401047493	นายสมบุญ แสนทวี	394 หมู่ 1 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
51	3300100741721	นายสุวิทย์ ชื่นโคกกรวด	115 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
52	5302100115403	นายวีระศักดิ์ นันทโตบล	150 หมู่ 5 ตำบลวังหมี	2-1-99

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	เนื้อที่
53	3300101663082	นางกนกใจ นาคสกุล	158 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
54	33001401083686	นายประกอบ ประจง	61 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-2
55	3301401099337	นายแก่น บัวศรี	7 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-2
56	3301400124010	นางอุคร ประจบจันทร์	5 หมู่ 12 ตำบลวังหมี	2-2-0
57	3301400400556	นายสุรชาติ บัณฑิตค้า	44 หมู่ 14 ตำบลระเริง	2-2-1
58	3301400837199	นางถนอม คุณกึ่ง	172 หมู่ 10 ตำบลอุดมทรัพย์	2-1-99
59	3301100270398	นายณรงค์ หมายช่อนกลาง	143 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-0
60	3301401055992	นายถวิล เสือเล็ก	297 หมู่ 19 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-1
61	3310100844954	นายจวง ปรารักษ์นอก	56 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-0
62	3301400004928	นายสีน้ำ คำวางค์	90 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-0
63	3301400776564	นายน้อย ราศรี	142 หมู่ 10 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-0
64	3430501366297	นางสมสุข ทาดาส	40 หมู่ 2 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
65	3300400589232	นายสนิท ปางค์นอก	56 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-1
66	3301401115731	น.ส.บัวแก้ว ศิริรัมย์	9 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
67	3301500976824	นายต๋น สันทะเล	40 หมู่ 19 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-1
68	5301400066059	นายสุภาพ ฉัตรดอน	80 หมู่ 10 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-97
69	3301401154231	นายเช้า ไว้นันเทียะ	48 หมู่ 18 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-95
70	3302100098774	นายมานิตย์ น้อยสีมา	301 หมู่ 5 ตำบลวังหมี	2-2-0
71	3301400955191	น.ส.วันเพ็ญ ไชกึ่ง	121 หมู่ 4 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-0
72		นายพีระศักดิ์ บุนพา	หมู่ ตำบล อำเภอวังน้ำเขียว	2-2-0
73	5301400066041	นายประจวบ ฉัตรดอน	46 หมู่ 19 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
74	3301400946826	นางคุณ ขอมกึ่ง	41 หมู่ 1 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-0
75	3301401115049	นายขวัญ มีรอด	4 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
76	3301400040487	นายคมกริช กรอนโคกกรวด	26 หมู่ 3 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-96
77	3439900218877	นางบุญสวน วิปัสสา	115 หมู่ 12 ตำบลวังหมี	2-1-98
78	3440300879131	นางสัจด์ สีตาชัย	51 หมู่ 12 ตำบลวังหมี	2-2-2
79	3250500018955	นางสำรวย อุดมญาติ	157/2 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-4

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	เนื้อที่
80	5301400079592	นางปฐุม กิจนาสุทธิ์	130/1 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-3
81	3301401174380	นางคำแพง พันธคำ	33 หมู่ 11 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-1
82	3301401098357	นายจำเนียร พิมสำโรง	51 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
83	2301400001254	นางทองปลิว เอี่ยมพงษ์	138 หมู่ 6 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-1
84	3190200397943	นายน้อย แก้วสามัคคี	69 หมู่ 11 ตำบลวังหมี	2-2-88
85	3301400865508	นายสาร มรกฏ	17 หมู่ 4 ตำบลอุดมทรัพย์	2-1-55
86	3301400004235	นายไพลย์ จะแมสันเทียะ	28 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-1
87	3301401021451	นายสมทรง พุกระโทก	71 หมู่ 5 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-1
88	3300400589216	นายอนันต์ ปรางค์นอก	192 หมู่ 10 ตำบลวังหมี	2-2-1
89	3301401098381	นายวันชัย พิมสำโรง	98 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
90	3301400156752	นางชนิษฐา เกตุเงิน	89 หมู่ 18 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-1
91	3301401017951	น.ส.หนูไกร ชัยภูธร	77 หมู่ 19 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
92	3301401116819	นายชูชีพ สงวนสุข	20 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
93	5360100046116	นายเฉลิม สวัสดิ์	17 หมู่ 2 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
94	3250300228905	นายปรีชา นันตะสุข	94 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
95	3301401059106	นายจำปา หลุยจันทิก	21 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-1
96	3720300113356	นายเจียน ภูมั่ง	35 หมู่ 3 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-76
97	5301400020831	นายเฉลิมชัย รีเรืองชัย	71 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-70
98	3670501126693	นางเสนอ บัวนาค	168 หมู่ 2 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
99	3301401001833	นายประครอง ผันสำโรง	64 หมู่ 1 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-23
100	3310100006312	นางอรุณ คำถาษา	106 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
101	3190900356956	นายสำเนียง วงษ์เพชร	17 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-3
102	33014011116959	นายนรินทร์ แนน้อย	15 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
103	3301400537039	นายเมฆ ชวนรัมย์	709 หมู่ 3 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-46
104	3301401018752	นายรุ่ง ศรีสิทธิ์	105 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-65
105	3610300149149	นายมงคล ทวีนนท์	295 หมู่ 12 ตำบลวังหมี	2-1-66
106	5301400096799	นส.ตุ้มทอง นามำรุง	365/1 หมู่ 4 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-90

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	เนื้อที่
107	3301401065831	นางทวาย แหม่มโชติ	24 หมู่ 17 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-66
108	2302500000129	นางบุญเทียม พิศกิง	189 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
109	3301401043773	นายกมล ขุนหลวงหาญ	33 หมู่ 3 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-99
110	3301401062565	นายยงค์ สิทธิบาล	53 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
111	3301401083155	นายยนต์ คอตันเทียะ	395 หมู่ 3 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
112	3301400576158	นายสมัคร คำกึ่ง	693 หมู่ 3 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-17
113	3301400955175	นายระบอบ ไขกึ่ง	23 หมู่ 4 ตำบลอุดมทรัพย์	2-1-95
114	3301401060562	นางทองม้วน เนตรโนนไทย	155 หมู่ 9 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
115	3301401015842	นายกาเหว่า จงชิดกลาง	34 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-4
116	5301400016493	น.ส.โสภา เกตุเงิน	53 หมู่ 18 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-21
117	3301401150081	นายสำรอง คำกึ่ง	59 หมู่ 9 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-89
118	3301401113071	นางพรหม โมคำนจาก	36 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-90
119	3301401119044	นายฉลาย อนันต์สูงเนิน	19 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-98
120	3251200372088	นายอยู่ เจสันเทียะ	73 หมู่ 5 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
121	3110400490181	นายประจวบ สุ่มมาตย์	15 หมู่ 17 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-0
122	3301400650901	นางตาน้อย เนียมตะคุ	709/1 หมู่ 3 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
123	3301400066371	นายทองดี ทุมจันทิก	33 หมู่ 9 ตำบลวังหมี	2-2-0
124	4301400003954	นายวงษ์ ดิเลศ	53 หมู่ 16 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-0
125	5301400054484	นายทองใบ บัวนาค	13 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
126	330140184542	นางลำพวน ศิริ	131 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
127	3301501061633	นางเสาวคนธ์ เลอศักดิ์ประสิทธิ์	46 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-3
128	3341901137360	นายธานี นามวงศ์ษา	79 หมู่ 4 ตำบลวังหมี	2-2-4
129	3301400128708	น.ส.ทองคำ ชัยชนะ	103/1 หมู่ 9 ตำบลวังหมี	2-2-5
130	3341501679386	นางสวรรค์ อมดวง	51 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-3
131	3430501366301	น.ส.นัฐธิ ทาดาสุข	40 หมู่ 2 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-35
132	3301401015745	นายชั้น อุทสัน	33 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-16
133	3300400346283	นายเครือวัลย์ เนาว์สันเทียะ	60 หมู่ 3 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-3

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อเกษตรกร	ที่อยู่	เนื้อที่
134	3301401115057	นางพุด มีรอด	4 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-89
135	3160600224710	นางเดือน กองสกุล	69 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-4
136	3301401111892	นางผ่อง เร่งรัด	14/1 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
137	5301400088788	นายบุญจันทร์ พิศกิง	198 หมู่ 8 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
138	3301401143255	นายคงเย็น เขียวกิ่ง	23 หมู่ 11 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-5
139	3301401101811	นายอนันต์ สอนจันทร์	63 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
140	3301400086258	นางสมนึก กะทิพรมราช	52 หมู่ 9 ตำบลวังหมี	2-2-6
141	3301401084518	นายเหว่ย ประจง	428 หมู่ 19 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-99
142	3301400156671	นายสังข์ พูลสำโรง	44 หมู่ 18 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-18
143	3300200841116	นางไล โมคำนจาก	76 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-35
144	3610700114202	นางอมรรัตน์ พุนจะโปะ	50 หมู่ 6 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-71
145	3301400956953	นายบุญส่ง ประชิดครบุรี	51 หมู่ 4 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-7
146	3301401062221	นางอนงค์ มณีอินทร์	32 หมู่ 16 ตำบลวังน้ำเขียว	2-1-96
147	3301401018337	นายอุทัย อุทัย	126 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-0
148	3770400471335	นายสำลี คำกิ่ง	688 หมู่ 3 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-1
149	5300200011110	นางวาสนา ดีเลิศ	178 หมู่ 1 ตำบลอุดมทรัพย์	2-2-23
150	3300901138096	น.ส.วันเพ็ญ ประดิษฐ์จำ	38/2 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-1-97
151	3301401112678	นายประสิทธิ์ คีวกกลาง	28 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-2
152	3300300268394	น.ส.พิน เฉาะกระโทก	68 หมู่ 7 ตำบลไทยสามัคคี	2-2-26
153	3301401083694	น.ส.นุชจรี ประจง	104 หมู่ 10 ตำบลวังน้ำเขียว	2-2-2

ที่มา: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา (2549)